

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hieronymi explanationes in Ioel, Michaeam - Cod. Aug.
perg. 226**

[S.l.], [9. Jahrh.]

Hieronymus: Liber explanationis in Iohel propheta

[urn:nbn:de:bsz:31-58259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-58259)

EXPLANATIONIS IN IOHEL PROP.
BEATI HIROHIMI LIBER IN GPT

Non idem ordo est duodecim prophetarum apud septuaginta interpretes. quibus hebraei ueritate retinetur: Illi enim secundum ponunt amos. tertium micheam. quartum iohel. quintum abdiam. sextum ionam. septimum naum. Octauum abacuc. Nouum sophoniam. Decimum aggeum. Undecimum zachariam. Duodecimum malichiam. Hebraei autem post osee qui apud utrosque primus est. secundum legunt iohel. tertium amos. quartum abdiam. quintum ionam. sextum micheam. septimum naum. Octauum abacuc. Nouum sophoniam. Decimum aggeum. Undecimum zachariam. duodecimum qui & ultimus est malichiam. & quia semel omnes prophetas unus uoluminis enumeuimus utile nobis uidetur singularum & grece & latine breuiter & adnotare; Osee interpretatur. CASAN. quem nos saluantem possumus dicere; Iohel. id est incipiens; Amos. qui apud Latinos portans dicitur; Abdias. id est seruus domini; Iona. hoc est columba. michea. ex duabus orationis partibus nomen compositum. Quod apud nos sonat. qui quasi. Aut quis uelut; Naum. id est consolatio. Abacuc. id est amplexus siue luctans. Sophonia.

idest archanus dñi. Aggeus. quem nos festum siue solle-
 nem possumus dicere; Zacharia. idest memoria dñi.
 Malachias. idē nuntius meus. Quae omnia quosensu
 accipiendasmint insuis uoluminibus differētur; Qua-
 tuor autē reliqui prophetae. ut sedecim cōpleamus. Asua.
 hieremia. hiezechiel. danihel. hanc habent intelle-
 gentiā. Asua. dicit salus dñi; hieremia. excelsus dñi.
 hiezechiel. quod nos robur uel imperiū dñi possumus
 appellare; danihel. idē iudicauit me dñs. Quae eū
 ita se habeant. obsecro mi panachi qui omni arte pug-
 nandi aduersum diabolum decimos ut nobis contra
 amalec pugnantibus leues cummoysi addim manus.
 & aduersarios istat. orationibus superet. Nuper
 de egipto egressi sumus. & in ossee pharaone submerso
 rubrum transiimus mare; Nunc post oblatam hie-
 remi uasitatem. multo nobis labore sudandū ē;
 ut ad septua ginta palmas & fontes apostolicos per-
 uenire ualeamus. Insurgat licet & scurpio. & arcuato
 uulnere ferire contineatur. Tunc omnis itineris ex-
 incantator uenenatorum morsuū spiritalē nob
 exhibe; Quodq; scē ac uenerabili paulo paren-
 tuae pollicitus sum. pius heres suscipere; & quic-
 quid uel ingenio uel indoctrina minus tua expec-
 tatione possumus. Amici fauore sustenta; Nec in
 nobis uires confederes sed uoluntatem
Verbum dñi. quod factum ē ad iohel filium batihel.
 septuaginta interpretēs. probat ihel uerterunt

patuhel; Quod apud hebreos omnino nihil sonat;
batuhel autem in lingua uertit latitudo dei uel
aperiens dei. ut in marco legimus saluatorem ad
surdum mutumque dicentem. effusa quodam ad ap-
perire; Quia enim cum apostolo dicere poterat;
Ostium mihi patet ad uos corinthu cor mihi dilata-
tum est; & audiebat ad domino dilata ostium & implebo
illud, Ipsaque oris apertio non in hominis sed in diuinitate
est; paulo dicente; Ostium mihi apertum est mag-
num & uident sed aduersarij multi. Idcirco aperi-
ens dicitur dei; Cumque scilicet quisque semper proficiat ex parte
cognoscens & ex parte prophetaus. Donec uentum quod
perfectum est. de latitudine & ad apertione genera-
tus appellatur iohel. quod apud nos sonat incipiens
uel est dei. dicente eadem apostolo. fratres ergo me non
arbitror comprehendisse aliquid. quia humilitate sua
crescens cum moris meretur audire; Qui enim misit me;
Ad distinctionem enim quinoniam de quibus in hester legimus
ne tradas sceptrum tuum his quinoniam dei & scienus esse
memorant. haec de nomine iohel. & patris eius
seruicium dicta sint breuiterque; ut recte uerbum dei
quod dicitur in principio apud dominum factum esse narrat.
baptista iohanne referente; qui post me uenturus est
ante me factus est. qui prior me erat. Porro ad me
num eius refert sermonem esse factum. Cuius
non ad ad cognitionem illius quiescit dicitur ut alibi
legimus dominus mihi factus est in salutem. Quomodo

aũ inosee propheta quem in principio duodecim pphax
 ante hunc librum explanauimus sub nomine effraim ad
 duodecim tribus confertur ut a cinum que uel samaria uel
 isrl sepe memorat. sic in hiehel. qui iuxta hebreos secun
 dus e omne quoddicitur ad tribum iuda & ad hierosale
 ptinere credendum e & nullam omnino israhelis id est
 duodecim tribubum in hoc fieri mentione. Tempora
 quoq; in quibus pphax aut eadem debemus accipere
 que inosee legimus. in diebus ozie ioatham. & achaz
 & ezechia regum iuda & in diebus hieroboam filio
 as regis isrl. Audite hoc senes & auribus percipite omnes
 habitatores terre si factum e istud in diebus uris aut in
 diebus patrum uroru sup hoc filius uris narrate & filii
 uris filius suis & filiecoru generationi altere. Septua
 ginta inter ptes. Audite haec senes & auribus percipite
 omnes habitatores terre si facta sunt talia in diebus uris
 aut in diebus patrum uroru p his filius uris narrate &
 filii uris filius suis. & filiecorum in generatione alteram.
 Senes iubent audire. habitatores terre auribus percipere.
 Senibus non dicitur audite omis ab habitatoribus terre addit
 auribus percipite omis. Auditus eni in scripturis seis non
 est iste qui in aure resonat. sed qui cor depercipit iuxta
 illud quod dñs in euangelio loquit. qui habet aures
 audiendi audiat. Quod aũ nos in p dicitur sumus. aur
 percipite. & apud grecos & apud hebreos unu uerbum e
 quod pperit. non corde sed aure percipit. ut sciamus secre
 tori e e auditum quãdã quod in aurebus resonat.

isai loquente dicamus. Audite aelū & auribus peipe
terra. Quis enesunt & caelestes audient spiritaliter.
qui habitant in terra appellantq; terreni auribus p
cipiunt. & hoc in omnibus scripturis notandum ubi
haec duo uerba iuncta ponunt. quod in item & h
quoq; legimus peccatore qui allocutus ē ad uxores
suas adam & sellam. Audite uerba mea uxores la
maet. auribus peipite uerba mea. quia occidi uirū
in uulnus meū & iuuenem in liuorem meū. Sciebat
obscura ēe que loquebat & idcirco uxores suas non
ad simplicē tantum uerborū sonū. sed ad rectamq;
dictorū intelligentiā prouocabat. Siquis igitur
senex ē & mature & atis in dno & lectus senex.
ut in consequentibus iuxta septuaginta in p rōes.
legimus ac paruulorū reliquit infantiā audiat
que dicunt. Quia adhuc habitat in terra. &
non potest dicere ad uenatum & peregrinum sic
omnes patres mei auribus peipiat. si factum ē in
quit istud in diebus uirū. aut in diebus patrū uirōrū.
Arte rōrica ex rerū magnitudine attentum
auditorē fac. Nulla haec inquit & as meminit
que dicitur usū nec uirō nec patrū uirū atq; ma
iorū facta sunt tempore; patres aū auos at auosq;
cognosce. & filios filiorū omnes deinceps sobolē
iuxta illud uirgilianum & natiatorū & quinas
centur ab illis & senes ergo & habitatores terre
filii uirū posterisq; narrate. Quis senex ē liberor

Nuos doceat sacramta qui habitator e terre simplicem
 narret hystoria. Vnde usq; hodie nos quinxpo credim;
 quoru cum moise ablatum e uelam. ab oculis & de quib;
 dicit. Cani hominis sapientia eius filius nrus secreta
 & mira narra mus. Iudei au qui habitant in terra locum
 terrenena & humecnee retentia. de quibus scriptu
 est quid terra e terrena loquitur. Quid celo uenit
 sup omis e. Residuu erucae comedit locusta & res
 duum locusta comedit brucus & residuu bruce come
 dit rubigo. Septuaginta similit exordiu sequitur
 narrationis. ut attentum faceret auditorem. magna &
 meredibilia sedicturu ee promisit. quae n & uisus scis
 hystoria. nec p sens & as facta cognoscere. hic eruga
 & locustam brucum & rubiginem posuit. ut quae singula
 ura caro eueniunt. omnia simul facta memorentur.
 & ideo mirabilia sint. Erucam que hebraice ge zem.
 grece dicitur. Kaurth. hebrei asirios inter pntur.
 Babilonius atq; caldeos quide uno urbis climate proce
 dentes. tam decem tribuum quam duarum. hoc e isra
 helitici populi cuncta uastarunt. Locustam autem medos
 inter ptatur. & persas. qui sub uerso imperio chaldeoru.
 iudeos abire captiuos. Bruchum macedonas & omnes
 alexandri successores. Maxime que regem antiochu.
 cognomto qui instar bruci sedit in iudea. & omis
 priorum regum reliquias deuorauit. sub quo machabeu
 bella narrant. Rubiginem referunt ad imperium romanu

qui quarta & ultimi intantum oppressere iudeos ut de
suis finibus pellerent. Scribit plenius iosephes. vii.
uoluminibus uespasiani & tta narrans triumphos; Eli
quoq; adriani contra iudeos expeditione legimus. qui
ita hierusalem murosq; eius subuertit ut deurbis reli
quus ac saullis sui nominis heliam conderet & ciuitatem.
Haec quatuor regna quae subueterunt iudeam in quatu
or cornibus zacharias uidisse scribit. Dicente ad eum
angelo. haec sunt cornua quae uentulauerunt iudeam
& hierusalem & ista. Leuaui inquit oculos meos & uidi.
& ecce quatuor quadrigae egredientes de medio duorum
montium. & montes montes enei. in quadriga prima
equi rufi. & in quadriga secunda equi nigri. & in quadri
ga tertia equi albi. & in quadriga quarta equi uari
fortes. Cumq; propheta dixisset ad angelum uero qui loque
batur in eo. quid sunt haec domine. respondit angelus.
Istis sunt quatuor uenti caeli qui egrediuntur ut stent
coram dominatore omnis terre & est sensus. Istis sunt
qui egrediuntur a facie domini ut eius impleant uoluntatem.
Cum habitatoribus terre. percepimus ausibus quid erugo.
rubigo locusta bruchus significet. nunc cum sensibus
quid dictum est audiamus. quatuor esse perturbationes
quibus animarum sanitas subuertatur. Omnes philo
sophorum scholae conclamant. Duae presentes sibiq; con
trariae duae future mutuae dissidentes. praesentes
egritudo & gaudium. Egritudine amici dicimus.

• alioquin corporis non egritudo sed egrotatio dicitur.
 Aut igitur tristis sumus & merore conficitur. statusq;
 nrae mentis evertatur. Unde & apostolus monet
 ne habundantiori tristitia obserbeatur. Aut econ
 trario gaudemus gestamusq; l&itia & bona nra mode
 ranti ferre non possumus iustiq; & fortasur& nec ad
 uersis frangi. nec prosperis subleuari sed in utroq; ee
 moderatum. Diximus de perturbatione presentium. dica
 mus de futurorū. In quibus motus aut sp&e. aduersa
 timeamus prospera postulamus & quod egritudo & gau
 dium operantur in presenti. motus & spes faciunt de futuro.
 Dum aut aduersa plusquam decet timeamus esse uentura
 aut prospera quaeramus intantum faciunt in excessu
 tare ut non teneant modum maxime in his quae incertae.
 quia futura & sperant potius quam tenent. Has pertur
 bationes uno & nec pleno uersiculo in illustris poeta comp
 hendit. dicens. hinc uult cupiuntq; hoc de futuro &
 dolent gaudentq; hoc de Neq; aures inquit respici
 unt clausae tenebris & carcer aceto. Qui enim perturba
 onū tenebris obuoluuntur clauis sapientiae lumē non
 ualent intueri. Cauendum ē igitur ne egritudo qua
 si erugo nos comeditat ne locusta uestro gaudio h&e
 illucq; uolutas & gestante l&ia p&diuersa se iactat.
 Nebrucus idē pavor & furorū. motus. radices sapientiae
 deuoret. nec rubigo desideriorū futurorū res inutiles
 concupiscat & nos pferat ad ruinā. sed in omnibus qua
 tuor quadrigas & quatuor cornua & quatuor equos

rufos & uarios & albos & nigros idest uel aduersa uel
prospera uel ex utroq; sociata frenis sapientiae gub
nemus; Ego reor erugam eē. Incipientem incami
no passione. Quae tardae & discurre non potest & mo
ra ipsa accepta nata bibit & exsurgit omnem uirorem.
quā si non exēderimus in nobis crescere & auolat. & nunc
deuorat quicquid attingit. nunc semissa dimittens
p̄git ad alia reuertensq; ad pristinam sedem. brucus ef
ficet. ut non solum fruges & folia & cortices sed & ipsa
medulla deuoret & tarditate; Sinā euenit quod ta
men rarum est ut & iam post brucum uitalis quippiam
in nobis sp̄s resideat. Cuncta rubigo populatur. ita ut
stipulā & uile ferum uertat. in nigridine ut non solum
aeris sedet femo in ualiam sint. De his quattuor perturba
tionibus in principio quoq; amos si uita comes fuerit disse
remus. ubi scriptum ē. Super tribus sceleribus. & super qua
tuor damaszi gaze tri idumee filiorū amon & moab
& iuda. & iert. Nonne conuertam eos dicit dñs quas
nos perturbationes in ierpxati sumus greci τρωη. appel
lant; Quae si ka kon shng. in passione uertamus uer
bum magis quam sensum uerbi expressimus. Exp
gescimi aebri & floe & ululcete. Omnes qui bibitis
uinum. indulcedine quonā perit ab ore urō. lxx.
euigilote qui ebri estis uino urō & plorate & plangite
om̄s qui bibitis uinū inebriate quō ablatum ē de ore urō.
quasi senes. atq; presertim audire debemus. Nulla res
ita inebriat. ut animi perturbatione est tristitia quae ducit

ad mortem. haec abominanda ebrietas. est ira quae
 iusticiam non operatur & furore proxima membris
 impotem facit. Intantum ut labia tremant dentes con
 crepent uultus pallore mittat. Recte que illud laudat
 arceos cadere iniqui cum iulico suo esset iratus. Lam
 te inquit occiderem nisi iratus essem. Quid referam de
 gaudio & uoluptate & maxime amore qui extant cor
 dis oculos & nihil aliud amantem nisi id quod amat
 cogitare permittit. ANNON est dicenda ac bryxas. cu
 propt uilescorum & ignominiosam corporis partem.
 anime libertas in seruire blanditur. inclinatur. Cum la
 bore suum alterius facit ee dilicias cum furto scelere
 atq; p uirius opes future preparat uoluptati & cum ui
 deatur ab hominibus se estimat non uideri; Dum modo
 potatur eo quod desiderat. sed auaritia excecatur animam
 eius. Cum nihil satis est & muliebris timor & dulcium
 cupido uitiorum. Vnde dicitur ad eos. Euigilate & ex
 pergescimini quie brie estis nequaquam uino ut in solis
 septuaginta continetur. sed omni perturbatione uitioy.
 fleat & plangite & agite poenitentiam & adsumite tris
 tiam quae ducit ad uitam & uoluptate omni quibibetis
 unum indulgetine suae inebriate. Dulcia enim
 uitia quia mel distillat de labus mulieris meretricis
 & idcirco in di sacrificia non auferuntur. quonia perit
 siue ablatum est ab ore uis uinum. Ebrietas atq; dul
 cido que uos decipiat sepe quippe dicit prouidentiam
 ut qui non cognouerunt dm in prosperis. cognoscant

inaduersis. & quid uictas male abusi sunt ad uirtutes
penuria corrigant iuxta hunc sensum audiunt senes.
habitatores autem terrae percipiant auribus. De illo uino
nunc precipi in quo est luxoria & quo quae ebrietate fue-
runt regnum dei possidere non possunt. Qui uini
aebrietate sopitus est reuigilet & plorat aebrium se fu-
isse & uulget. Ut post ea ululatus eius & flatus uertat
in risum. & gaudeat se aebrietatis materia. Non habe-
re que eum per abundantiam aebrium faceret & ues sanum.
Gens enim ascendit super terram meam fortis & innumerabilis.
Dentes eius ut dentes leonis. posuit uineam in deserto.
& ficum meam decorticauit. Nudans spoliavit eam & proiecit.
albi facti sunt rami eius lxx. Quia gens ascendit supra
meam fortis & innumerabilis. Dentes eius ut dentes leo-
nis & molares eius ut catuli leonis. Posuit uineam
in dissipationem & ficum meam in confectionem. Scru-
tans scrutatus est eam & proiecit de alba uit ramos eius.
Iudei putent in diebus iohel tam innumerabilem locum
tarum super iudeam uenisse multitudinem ut caneta
complerent. & non dicunt fruges sed uinearum quidem
& arborum cortices tremor quae demitterent. Ita ut omni
uirorum consumptio albentes arborum rami. & sicca uine-
arum flagella remanerent. hoc utrum factum nec nescit
loquido adfirmare non possum. Neque enim regum & pa-
ralippinon narrat historia. Quod utique si fuisset. quo
modo famem sub helia trium annorum & sex mensium
legimus. numquam scriptura tacuisset tantum dicim.

quod sub m&a phora locustarum hostium describatur
 aduentus siue a siriorum & babiloniorum. quic tunc immine-
 bant. Siue medorum atq; persarum qui post futurierant.
 siue macedonū quos multo post tempore fuisse cognouimus.
 Siue ultimus romanorū de quibus supradiximus. Lucus
 nunc nobis magis de babilonis dici uidetur atq; chaldeis
 quorū crudelitas in populō dī fertasq; describitur. & nisi
 se ^{fallor} uideor mihi in hoc pph&a aliquit reperisse narrat.
 impietas hostium sub figura locustarum. & rursū
 sic de ipsis locustis dicitur. quasi hostibus comparentur.
 Ut cum locustas legeris hostes cogites. Cum hostes cogi-
 taueris rudas ad locustas. Ascendit ergo gens locusta-
 rum desolitudine. siue exercitus caldeorum superterram.
 dī fortis & innumerabilis. quidem locustis innumera-
 bilis & fortis quibus humana industria resistere non
 potest. Dentes eius gentes uidelicet locustarum. Omnia
 aū intellege quasi dentes leonis & molares illius ut
 catuli leonis. ut qui in fortitudine & in multitudine lo-
 custis coaequantur. In ferocitate & crudelitate leo-
 nibus comparentur. Haec inquit gens posuit uineam
 meam in desertum. quam de egipto transtuli & plan-
 tau. & ficum meā decorauit populum iudeorum
 ad quem uenit saluator. ut comedere frustus & non
 inuenit. Male dixitq; ei. Naruit in aeternū. Omnia aū
 sub m&a phora locustarum dicta noscimus. Quae intan-
 tum cuncta populant ut deredant arborum cortices
 ex utraq; proiciant. & in uentore consumpto arbor ramos

& aridos derelinquant. Diximus iuxta historiam transeamus
ad intelligentiam spiritalem. ut cum sensibus audire
possimus. Ascendit gens super terram dei animam iudicalem
humanam. Omnes anime enim disunt. sicut anima patris
sic & anima sibi. Ascendit gens principum mundi istius
us & tenebrarum & spiritualia nequiti in caelestibus.
Aduersum quos nobis est luctam atq; certamen. De quibus
dicitur. Si spiritus potestatem habentes ascenderint
super te locum tuum noli miseris. Cuius dentes dentes
sunt sicut dentes leonis de quo per Petrus apostolus loquitur
aduersarius noster quasi leo rugiens & querens circum
ire quem deuoret. & molares eius quasi titulus leonis.
Cattulum leonis uel eum intellege quae eleuat super omne
quod dicitur de religio uel certe omne dogma perversum.
De cuius contristis molaribus qui in terra latent & non
uidentur nec facile utantur & in psalmista legitur dicens.
Molar leonum confringe dominus. Si ergo deciderimus locum
huius genti ut ascendat in nobis. statim ponit uineam
nostram in deserto. de qua uinum facere solebamus. Quae
beneficiat cor hominis & ficus nostram decorticat. siue confrin
git ne habeamus in nobis spiritus sancti dona dulcissima. ne sub
nostra uinea & ficu. uir se requiescat. sub quibus cum fu
erit aduersariorum in propeum non timebit. Nec sufficit
huc genti uineam disperdere ficumque. confringere nisi
scrutans scrutare eas & quicquid in illis uitale fuerit
interficiat ut omne uiriditate consumpto albi atque mortui
ramusculi maneant & complectantur in nobis sinu uirido ligno

hoc faciunt. in sicco quid facient. Plange uirgo quasi
 accincta sicco sup uirum pubertatis. LXX plange ad
 me sup sponsam accinctam scilio p uirum suu uirginem.
 Vir pubertatis siue ut septua transtulerant quem
 uulgo uirginum uocant. Eo quod primos flores uir-
 ginitatis abstulerit non alius intellegitur nisi ds qui
 in abraham asae & iacob dispondit sibi uirginem
 sponsam nullo idolatrie sorde maculatam. Ad quam &
 per hieremiam loquit. non ut dominu me uocasti & patre
 & principem uirginitatis. Unde & apostolus ad creden-
 tes loquit. Dispondi uos uni uiro uirginem castam exhi-
 bere xpo. Quia diu cum bac sponsa sponsus fuerit non
 potest ieiunare nec plangere nec absentis sponsi deside-
 riu lacrimis indicare. Cum au ablatu fuerit sponsus
 ab ea. plangit & plorat & accingit se cilicio. & pro zona resce-
 circum datur. Intelleximus quis sponsus sit uirginis ueru
 quia iste sponsus siue maritus non solum uirginem accepit
 sponsam. sed & meretricem in se ducta uxorem propterea
 scriptum est Inde utero nomus. Si egres sus fueris contra
 inimicos tuos. & tradiderit eos dñs ds tuus in manu tua. cap-
 tuos que duxeris & uideris in numero captiuorum mulie-
 rem pulchram. & admaueris eam. uoluerisq; uxorem
 habere introduceis in domu team que ad caesarem &
 circumcidat ungues suos & deponat uestem in qua captae
 sedensq; in domo tua flebit patrem & matrem sua uio m se
 & post ea intrabit ad eam dormiesq; cum illa & erit uxor
 tua. huius caeiodi mulieris non e maritus. id e dominus
 uirginis.

sed meretricem de gentium sordibus ducet uxorem.

quod & de omni anima credentium possumus dicere.
si parua cecitate credidit dno. habet sponsum dnm uirginalem.
Si autem ex uideat siue gentibus & hereticorum spurcissimis foecibus ad fidei uenerit ueritatem. & de tenebris ad lucem transierit. habebit quidem sponsum sed non uirginium. & de huiusmodi hominibus dicitur
I in egypto fractesunt manetae. & ibi de uirginata est perit sacrificium & libatio de domo dñi & luxerunt sacerdotes ministri dñi. Depopulata est regio lux humer quo deuastatum est triticum. confusum est uinum & languit oleum. Confusum est agrigule ululauerunt uinitores sup frumento & ordio quia perit messis agri. Vineae confusa est & ficus & languit. Mola granatum & palma & malum. Omnia ligna agri aruerunt. quia confusum est gaudium a filiis hominum. lxx. Ablatum est sacrificium & libatio de domo dñi. luxerunt sacerdotes ministri dñi. Quo dissoluti sunt campi. Lugeat terra quo ad fructum est triticum aruit uinum imminutum est oleum. Aruerunt agricule. Lugeat possessiones pro frumento & ordio quia perit uindicta de agro. Vineae aruit & ficus imminutesunt. Malo granatum & palma & malum. & omnia ligna agri restitutasunt. Quo confuderunt gaudium filii hominum. quantum ad hostiam primam oblationum siue hostiarum multitudinem. Quae sub earum specie describuntur. Vastatis omnibus atque consumptis. perit sacrificium

Libatio de domo dñi. Quorum alterum desimila. Atte
 rum deuno offerre solati erant. Idcirco luxerunt sacdo
 tes quisunt ministridñi. Nec sacrificus neclibamentis
 rice celebratis. Maxime quia & decime quas accipere consue
 raſ. nequaquã ablatesunt. Regio eni uniuersa populata est.
 Luxit humus pro eo quod est hi qui uersabantur in humo.
 Triticum. uinum. oleumq; elingunt ipsi quoq; agricule
 & uinitores confusisunt & uillulauerunt quia non solum
 frumentum sed ordium quoq; quod uilius fertilius que est aruit.
 & legumina que ego puto significari in eo quod ut perit mes
 sis agri id est cuncta que sol & humus gignere. Quod loquar
 quod loquar de frumento uino oleumq; & ortico cum & uia arbor
 poma siccatasunt. ficus elangueri & malo granatum & pul
 ma & malũ & omnia ligna uel infructuosa uel frugifera
 locusta uastanta consumptasunt. Que factasunt omnia
 ut auferatur siue confundatur gaudium a filiis hominũ.
 Postumus haec eadem & post aduentum dicere saluatoris.
 Ac uisisse populo iudeorum quando patri furore clamites dix
 erunt. Crucifige crucifige talem. non habemus rege
 nisi caesarem. Quando circumdatis iherusalem ab ex
 eratu & imantia in necessitatem uenerunt famis & pestilen
 tiae ut filioꝝ necdum maturis corporibus uescerentur. & sa
 crificia uniuersa sublitasunt & confusum est gaudium
 a filiis hominum quia gaudium recipere noluerunt. De quo
 loquit angelus ad pastores ad nanso uobis gaudium magnũ.
 Iste nobis sessus uidetur postquam sponsa qua se recipiat
 doctrinã di. a sponso fuueta seperata & probis finis lineis
 quae uestibus cilicio circumdatis id est habitum iugen
 tis adsumpsit tunc perit sacrificium. de quo scriptum e

Sacrificium dōsp̄i contribulatus. & uinlibatio quod lēxi-
cat cor hominis de domo dñi que est ecdesia. Dicente apostalo
at timotheum. Ut scias quomo in domo dñi conuerseris que est
aeclēsia dñi uiuentis. Aufertur aũ sacrificium & libatio de
domo dñi quando multiplicata iniquitate refrigerit caritas.
multorum & principes populi ecc̄ ministri altaris uiderint cāpos
& plana credentium fructus non adferre uirtutum. sed omnia
uirtus inhorrescere. Quando frumentum & ordeum uine. usq;
& oleum. Cruca. locusta. bruchus. rubigo. consumserint.
Et nequa quam habuerimus. calicem de quo scriptum est.
Calix tuus inebrians quā p̄clarus ē. & perierit oleum de
quo in aeclēsiaste. legimus. Omne tempore sint candida
uestimenta tua & oleum decipite tuo. non deficiat. Quo
exhilaratur facies & caput ieiunantis unguitur. Tunc
confundentur agriculæ cum uiderint in possessionibus suis
non nasci triticum. Quoq; aluntur homines & ordeum
quo uiumenta in rationabilia. sustentant & confusa
eē uinea. De qua scriptum est. Uinea frondosa isrl̄.
fructus habundans in ea. expectante dño ut faceret
uiuas & fecit spinas. ficus quoq; ad unguit sub qua fuit
antequam crederet nathanahel & malo grantium. Cu
ius cortice gene sponse incanto comparantur. Et palma
que perditu uiro resiccata est. De qua olim dicebatur.
Iustus aũ ut palma florebit & malum de quo in eodem can-
tico legimus. sicut malum in medio lignorum. tra fratue-
lis meus in medio filiorum. Quid necesse ē omnes arbo-
res percutere cum in uerse aruerint & pro gaudio atq;
læticia filios hominum meror oppresserit & confusio.
Accingite uos & plangite. sacerdotes ululate ministri altaris

10
Incedimini cubate in sacco ministri domini. Quo inuenit de
domo domini. sacrificium & libatio. scilicet ieiunium uocate
et cum congregate senes omnes habitatores terre. in domo
domini & clamate ad dominum. lxx. Accingite uos & plangite sa
cerdotes. Lamentamini qui ministratis altari incedimini &
dormite in sacco ministri domini quo defectit de domo domini sacri
ficium & libatio. Scilicet ieiunium predicite curatione con
gregata senes omnes habitatores terre. in domum domini domini
ex clamate ad dominum uehementer. quiescit sacerdos est & comedit
pascha domini. Accingatur baltheo castitatis & audiatur cum apos
tolo sint lumbi uiri penecti & lucerne in manibus uiris. Qui uero
peccator est & quem remordit propria conscientia cilicio ac
cingat & plangat uel propria delicta uel populi. & incedat
in ecclesiam. de qua propter peccata fuerit regressus & cubat uel
dormiat in sacco. ut preteritis dilicias pro quas offenderat domini
uix austeritate compenset. Qui enim mollibus uestiuntur
in domibus regum sunt. Accingantur uero sacerdotes & plan
gant & ululent. & dormiant in sacco. propheta eos ad poe
nitentiam coartante quod dicit. Ministri domini quoniam in
terit de domo domini sacrificium & libatio. De quibus supra
dictum est. Nec sufficit flere uel plangere & habitum lu
gentis assumere nisi scilicet ieiunium & uocent caetum.
Si omne ieiunium placet deo numquam diceret scilicet ieiu
nium. & non tale ieiunium elegi dicit dominus. & in euangelio con
demnantur qui exterminant facies suas. ut uideantur
hominibus ieiunare. & in diebus inquit ieiuniorum uos
percutitis pugnis & opprimitis pauperem. Idcirco nunc
dicit scilicet ieiunium. ieiunat manicheus. & multi he
retici. Maxime que ingeratate quorum princeps tatanus e

sed hoc ieiunium saturitate. & hebrisate dixerunt est. Quocirca
exum siue curationem ut per penitentiam nostram peccata curemus.
pro quo in ebraico legitur asara quod simachus synodum.
aquila diem collecte interpretatus est congregati senes.
Quorum & as uicinia morte mature. quae sententiae magis timore
& cultum susceperit dei. Omnes quoque habitatores terre.
quibus supra dixerat. Audite hoc senes & uiribus percipite
omnes habitatores terre ut & senes habitatores terre in domum
dei quae est ecclesia congregentur; Cumque fuerint in ec-
clesia & de eis pargi grege sacerdotum & populi senum & ha-
bitatorum terre. Unus grex fuerit effectus clamate in
quid ad dominum in cordibus uirum & dicite hababab die quia
prope est dies domini & quasi uastitas a potente uenit. lxx.
Heumibi heumibi heumibi indie quomodo iuxta est dies domini & qua-
si miseria de miseria uenit; Pro eo quod nos transtulimus
a potente & ebraice dicitur. saddai quod cum de deo
dei nominibus aliquotiens diximus septuaginta interpretati
sunt misericordiam sicut profetae legentes. Vox igitur
sacerdotum & populi ad dominum clamantis inducitur ut ter-
tio dicant. heumibi credo quia propter peccata quae fecerunt
sanctam offenderent trinitatem. dies autem & tributionis
omnium delictorum illa est de qua uniuersi scribuntur prophetae.
& maxime aesaias clamitat. Ecce dies dies domini mirabilis
uenit furoris & ire ut ponat uniuersum orbem. desertum
& peccatores perdat ex eo. hic dies recte appellatur in-
sanabilis quia cum dies iudicii uenerit non erit locus
penitentiae quia & eternitati comparatur. prope est
& non longe. Quodque sequitur & quasi miseria de mi-
seria

Animal mugierunt greges armenta quia non sunt pascue
eis sed & greges peccorum dissipauerunt .lxx. Suffultauerunt
uituli in presepiis suis. dissipata sunt thesauri suffossasunt
torcularia quia arte faciem triticum quid reponimus
nobis fleuerunt armenta bouum quia non erant pascue
eis & greges ouum disperierunt. Postquam alimenta
perierunt & de domo dei gaudiu. leticia que sublata.
Lamenta quoque conpatruerunt in stercore suo. siue iux
ta intelligentiam spiritalem lasciuerunt in presepiis
suis. & calcitrauerunt contra creatorem suum ut imple
retur quod scriptum est. si saturati non fuerint mur
morabunt. Conputrescit in stercore suo cuius deus uen
ter est. & quid dicit manducemus & bibamus cras enim
moriemur. huic demolita sunt horrea & apothecae
dissipata sunt uel subuersa sunt torcularia quia instru
menta & uina non fuerint frustra horrea & torcularia
preparantur. Cumque omnia aruerint uoce flebili que
rebuntur & dicent quid reponimus nobis. Quodque se
quitur iuxta septuaginta. fleuerunt armenta bo
uum quoniam non sunt eis pascua compellit nos non debemus
& armentis accipere quae dicta sunt. sed de his qui propter
simplicitatem boues uocantur & oues. De quorum pas
cuus saluator loquitur. Ingrediamur & egrediamur
& pascua inueniamus. Haec autem omnia intellege
sub mœa phora. eruciae. locusta. bruci. & rubiginis.
quod sublatis frugibus atque uastatis fames & pestilentia
cuncta possiderint. Ad te domine clamabo quia ignis
comedit speciosa deserti & flamma succendit omnia
ligna regionis sed & bestiae agri quasi arida facientes

rimbrem suspexerunt ad te. quō^{ex} siccatisunt fontes aqua
 rum & ignis deuorauit speciosa deserti. Lxx. Ad te
 dnē clamabo quō ignis consumpsit speciosa deserti
 & flamma succendit omnia ligna agri & iumenta
 campi. suspexerunt ad te. quō aere factesunt emissiones
 aquarum. & ignis deuorat speciosa deserti. pph&a
 clamante ad dnm. uel populo p proph&am quia ignis
 comedit. speciosa deserti & flamma succendit omnia
 ligna regionis. Bestiæ & iumenta agri suæ cāpi suspex
 erunt ad dnm quasi ceriola siciens rimbrem. hoc enim
 uno uerbo significat. aquila dicens en pacleceh. & sus
 pexerunt ad eum quō aruerunt fontes uel a emissionis
 aquarum & ignis deuorauit speciosa deserti. Quod scilicet
 & hoc aeruga. & locusta. brucus fecerunt & rubigo.
 Quod ignis in stipula flamma in febribus speciosa autē
 deserti quæ aebrauce dicuntur. nāuoth. Intellegamus
 aut plana camporum aut pratorum florentia. aut iuren
 tia erbis loca quæ pascunt prebuere iumentis. Cla
 mare autem ad dnm per proph&am & iumenta ad eum
 suscipere fecit ignis quideuorat speciosa deserti & flā
 ma quæ succendit omnia ligna regionis ut & fruges
 & poma pariter interierint & quia siccatisunt fontes a
 quarum. & quidquid in deserto poterant inuenire uo
 rax flamma consumpsit. Simulq; consideremus quod
 iusi propter angustiam & ablationem deliciarum.
 Nec proph&æ nec bestiæ clamassent ad dnm aut ad dnm
 suspexissent quod quidem & ad iustum quodam utrū
 referre potest. Quicum declinauerit & fecerit malum

nequaquam ciuitates pristinae proderunt sed iudicabit
eum dñs. In quibus inuenerunt. Speciosa deserta appel
te possumus. De quibus scriptum ē. plures filii deserte
magis quam metus que habet uirum. Flamma autem
que succendit omnia ligna regionis illa eē credenda ē.
Que inmittitur ardentibus diabolis sagittis ut nihil
in nobis bona bonarum frugum remaneat. sed cuncta
ta incendio consumantur. Omnes enim adulterantes
quasi clibanus corda eorum. & non solum propheta
uel populus p̄ prophetam qui rationale animal est sed
iumenta quoque de quibus dictum est. homines & iumenta
saluos facies dñs & alibi. quasi iumenta factus sum apud
te. & iterum seminabo eos semine hominum & ium
torum. Suspexerunt addñm & rorem illius miseri
cordia flagitarunt. quia exsiccatis sunt fontes aqua
rum quos cerui desiderat & de quibus dñs loquitur
p̄ geremiam. medere liquerunt fontem aquae uiuę
siccatis autem aquarum fontibus quarentia queque
irrigant. & refrigerant consequenter. Qui quid inno
bis pulchrum fuit ignis ardore consumptum est. De
quo dñs dicit in euangelio. uidebam satanam quasi ful
gor cadentem de caelo. Canite tuba in sion ululate
in monte sion meo. Conturbent omnes habitatores
terre quia uenit dñs dñi quia prope est dies tene
brarum. & caliginis. dies nubis & tur bichinis quasi
mane expansum super montes populus multus

ac fortis. Similis ei non fuit a principio & post eum.
 non erit usque annos generationis. Ante faciem eius
 ignis uorans & post eum exurens flamma. Quasi ortus
 uoluptatis terra coram eo & post eum solitudo
 serane que est que fugiat eum. quasi aspectus equorum
 aspectus eorum & quasi equites suscurrent. Sicut somus
 quadrigarum super capita montium exilient. Sicut sonitus
 flammę ignis deuorantis stipulam uelut populus
 fortis paratus ad plium. a facie eius cruciabantur po-
 puli omnis uultus redigitur in ollam. Sicut fortes
 current. quasi uiri bellatores ascendent murum. Uiri
 inuisus gradientur & non declinabunt a semitis suis
 unusquisque fratrem suum non coartabit singuli in calle suo
 ambulabunt sed & per fenestras cadent & non demolientur.
 Urbem ingredientur in muro current domos conscen-
 dent per fenestras intrabunt quasi fur a facie eius contremu-
 terra. Motusunt celi sol & luna obtenebratisunt & stel-
 le retraxerunt splendorem suum. & dominus dedit uocem
 ante faciem exercitus sui quia multasunt nimis castra
 eius quia fortia & facientia uerbum eius; Magnus enim
 dies domini & terribilis ualde & quis sustinebit eum. lxx.
 Cantate in sion predicatę in monte scomeo conturbent
 omnes habitatores terre quoad est dies domini. Quo iuxta est
 dies tenebrarum & caliginis dies nubis & pruine sicut
 mane fundetur super montes populus multus & fortis;
 Similis ei non fuit a principio & post eum non erit usque
 ad annos generationis. generationum. Ante eum

Ante eum consistens ignis. & post eum flamma succensa
sicut paradisi voluptatis terra ante faciem eius. & posteriora
eius sicut campos solitudinis & qui saluatur non aert et. Sicut
aspectus aequorum aspectus eorum. & sicut equites sic persequent.
sicut uox quadrigarum super uertices montium. exhilent
& sicut uox flammę ignis deuorantis stipulam & sicut popu-
lus multus & fortes pparatus ad plium. A facie eius conte-
rentur populi. Omnes uultus sicut adustio olle sicut pugna-
tes current. & sicut uiri bellatores ascendent sup muros &
unus quisq; in uisua ambulabit. & non declinabunt desimi-
tis suis singuli a proximo suo. non recedent. ad grauata armis
suis ibunt & in aculissis cadent & non consumentur. Urbe
adprehendent. & sup muros discurrent. In domos ascendent
& per fenestras intrabunt sicut fures. A facie eius confun-
detur terra & commouebit caelum sol & luna contene-
brabuntur & stille aut ferent. lumen suum. & dñs dabit
uocem suam a facie fortitudinis suę. Quomulta sunt nimis
castra eius quomulta opera sermonem illius. Quia magna
dies dñi magna & inlustris nimis & quis erit sufficiens ad eam.
Rursum pmca phoram locustarum describitur impetus caldeoꝝ
& tubatur propheta immo ppham omis qui possunt di audire
sermonem. Ut quasi tuba exaltat uocem suam & in sion pdicent.
& edangant in monte scō eius. Ut ad strepidum clamoris &
bucine omnes hierusalem populus contremiscat. Cumq; ait
caecineritis hoc dicitur. Nequaquam dñi ultra differtur
id est dies ultionis atq; uindictę adest uicina captiuitas
Iam desuo loco babillonorum est egressus exercitus. prope

dies tenebrarum & angustiae dies caliginis & nubis & turbis.
 In qua auferatur lumen omne laetitiae & cuncta tenebris oppri-
 mantur. Sicut inquad mane & diluculum subito tenebras fu-
 git. & cunctos montes aurora conlustrat. ita babilloniorū
 sup omnem terram uram fundetur exercitus. Nec putetis
 urbem eē inualidam. populus multus & fortis est. Cuius
 similis nec in presenti nec in futuro ulla gens alia poterit in-
 uenire. Quidquid attingeret quasi uorax. flamma consumit.
 Nihilq; post se integrum derelinquit. Quasi ortus & para-
 disus. uoluptatis omnis terra est. Quam non attingeret.
 quasi solitudo & desertum. Quidquid fuerit depredatus
 neq; ullus poterit inuenire. quicquid fugiet manibus.
 Aspectus eorum. quasi equorū ferotium. & quasi equites.
 huc illucq; discurrent non quā babiloni equitibus con-
 parentur. sed quo locuste perans lationem hostium qua-
 si equites dicantur. huc illucq; discurrete. Sicut sonitus
 inquit quadrigarum & curruum sicut sonitus locustarū.
 Sup capita montium scilient ut omnia excelsa conscen-
 dant & sicut stipulam cito flamma consumit ita soni-
 tus & terror uociferorū uicta populabitur. quodq; in-
 fra uelut populus fortis. preparatus ad phelum.
 rursus ad locum refret. Ut non qua de hostibus sed qua-
 si de locustis. referte uideatur. & tamen dum locustis
 legimus babilonios cogitemus. Tantus terror erit
 ut omnes percutuum nationes & animo & corpore per-
 orrescant. Immo crucientur & pauoris magnitudine
 uultus omnium inolle similitudinē conuertantur.
 Que igne combusta nigritudinē & fuliginē sed monstrat.

aspectus. Discurrunt inquit quasi viri fortes. haud dubium
qui locuste aut quasi viri bellatores ascendent murum. ut mu-
rum sublimitos impetum fortium phibere non valeat. &
neq; p portas sed per muros ingrediantur. Singuli inuis
suis gradientur & non declinabunt a semitissis. Hoc
nup in hac provincia uidimus. Cum enim locustarum ag-
mina uenirent & aerem qui uiter caelum & terram est
occubarent. Tanto ordine & dispositione iubentis diuoli-
tant. instantes serularumq; in pauimentis artificum figunt.
manu suum locum teneant. & ne puncto quidem ut ita
dicam ungue transuero declinent ad terram. & ut
aptam faceret mox phoram & per fenestras aut ca-
dent & non demolientur nihil enim locustis inuicem
cum & agros. & sata & arbores & urbes. & domos & cu-
bicularum secreta penetrent. hoc autem de locustis
dicitur ut de hostibus intellegatur. quodq; nos in
p'tatis sumus p fenestras cadent & non demolientur.
Septuaginta transtulerunt. ad grauati in armis suis
ibunt & in iaculis suis cadent & non consumentur.
Quod nequaquam mihi uideatur ex postionis ordini con-
uenire sed in eo errere esse generatum. quod saluator
uerbum aebraicum illi uacula. nosse nostra intellexim.
Seruatq; caeptam narrationem ut eos dicat urbem
ingredi in muris discurrere domosq; conscendere.
& p fenestras intrare quasi fures. Non quo furum ti-
morem habeant qui uitores sunt. sed ut fures solent
ingredi p fenestras & occulte rapere sic ille clausis ia-
nuis ne ulla sit amor & p fenestras totam rumpent
audacia. a facie istius modi locustarum terra certe
mut

& caeli moti sunt. Quae dicta hi p̄bolice. sentianus. non quo
 locustarum aut hostium tanta uis sit ut possit. mouere
 caelos & terram concutere. sed quo ad uerba patientibus
 p̄teritis magnitudine & caelum ruere & terram fluctu
 ana uideatur. Deniq; p̄ multitudinem locustarum obtex
 entium caelum sol & luna conuertentur in tenebris
 & stelle r̄rahent. splendorem suum. Dum lum̄ in me
 dio nub̄ posita locustarum ad terram non sinit puenire.
 Dñs quoq; dabit uocem suā ante faciem tantopotentis exer
 citus. quia multa sunt castra eius & magnitudo uir
 tutis illius in paruis quoq; animantibus demonstratur.
 Haec autem multa castra & innumerabilia fortia sunt
 nimis & facientia uerbum illius. Quod dicto ostenditur
 babilonios dī uoluntate uenturos & illius in perio pari
 turus. Magnus ē inquit dies dñi quo capienda est ier
 usalem. & ualde terribilis. & nullus eum poterit sus
 tinere & de nece & sitate captiuitatis aut mortis eua
 dere. lunctam & coherentem sibi diuidere nolui.
 ne quod sensu unum erat diuersis capitulis carperet.
 ¶ Transeamus ad intellegentiam spiritalem. Singula
 queq; resp̄centes. turbarum bucinarumq; que clangore
 gorem non solum in ioh̄anico & numerorum libro
 legimus. In quibus iubetur ut duas argenteas tubas
 faciat moyses. quibus & in calendis & in septimo mense
 prima die mensis & in iubeleo & in ceteris festiuitatibus
 & quando ad bella p̄cedunt. canant hi qui huic officio
 mancipati sunt sed & iā muros hiericho ad tubarum
 clangorem scriptum ē. coruisse. & dñs angelum mis
 surum eē sed iacet cum clangore tube. & apostolus

resurrectionem mortuorum ad tubae sonitum fieri p̄dicat
in apocalypsi quoq; iohannis legimus septem angelos acce-
pisse tubas singulas. quibus p̄ ordinem cunctibus factas
que scriptura describit. Precipitur ergo nunc sacerdotibus
& magistris ut exaltent quasi tubam uocem suam & im-
pleant illud quod scriptum est. In montem excelsum as-
cende qui euangeliza sion. exalta uocem tuam quia ad-
nuntias hierusalem. ut canant tuba in sion. idē in ecclesia
quae interpretatur specula atq; sublimitas & in scōdō mon-
te qui xp̄s est ut conturbentur siue confundantur
om̄s habitatores terrae & confusio eos pertrahat ad salutē.
Diem autem dñi diem intellege iudicii siue diem exitus
unius cuiusq; de corpore. Quod enim in die iudicii futurū ē
omnibus hoc singulis diem mortis impleatur. Dies tenebra-
rum est & angustiae. dies nubis & turbis quia cuncta
penarum plena sunt atq; cruciatum. Ueni & angelorum
populus multus & fortis. ut reddat unicuiq; secundum
opera sua. Et sicut mane & aurosa consurgens primū
occupat montes. Sicut iudicium ab excelsis & potentibus
incipiat. ut p̄p̄tes potentē tormenta p̄tendantur. Similis
ei non fuit a principio. & postea non erit usq; ad amos
generationis & generationis. Omnia enim mala quae
ueteribus historicis continentur aut inundatione maris
aut alluione fluminū. aut pestilentiae. morbis fame.
bestiarum hostium uastitate hominibus acciderunt his
subpliciis quae in die sunt reddenda iudicii non poterunt
compari. Ante faciem huius populi qui fortis & multus ē
erit ignis uorans siue consumens. ut omne in nobis fenu
ligna stipulamq; consumat. unde & de dō dicitur. Dñs

ignis consumens. & post eum urens flamma ut nihil absq;
 supplicis derelinquat. Quemcumq; huc populus non ad tige
 ret nec inuenerit in eo combustionis materiam orto di
 & paradiso ad similitudinem uoluptatis quae brauce dicitur
 eten. Si quem autē exusserit quasi solitudinem. incine
 rem rediget & ac faullas. Nec est qui furorem eius possit
 auadere. Cuius crudelis aspectus frumentum, equosq;
 habebit similitudinem. & sic discurrunt ad cruciandos
 quos in potestatem acceperint. quasi equites huc illucq;
 uolitantes. Terribilis erit sonitus eorum. quasi quadri
 garum p̄prona currentium & sup̄capita montium exiliens.
 excelsos quoq; & in aeterna constitutos cruciare cupien
 tes. & quia ante faciem eorū ignis est uorans atq; consu
 mens sic cuncta uastabunt. Quomodo stipulam flamma
 consumit. Ita uenient ad puniendum ita expedita erunt.
 & parati ut populus fortis ad phelum. Tantus timor erit
 omnium & tanta conscientia peccatorum ut nullus luceat
 nec splendorem habeat gaudii. Sed instar aduste olle facies
 eius ueretur in tenebris. Ascendent murum & omne
 munitionem in uinece quae sibi ex plentes opus. non decli
 nabunt in partem alteram. Sed habebunt miserorum
 supplicis. nec tormentis eorum satiabuntur. sed unusquisq;
 credita sibi impeccatores sub plucia p̄sequitur. Sed & p̄fenes
 tras intra bunt siue cadent uel ad grauem armis suisambu
 labunt & in acolis eorum cadent in quos acceperint con
 sumendos. hec sunt foenestre de quibus hieremias dicit.
 Mors intrauit p̄ fenestras nostras. per omnes enim fenos
 nostros ingredi hostes desiderant. & capere urbem bone
 consuetudine & p̄nra munimenta discurrere. Domoq;

quasi nobis bonis operibus edificauimus destruere. Omnia autem
faciunt ut introeuntes per fenestras quasi fur. Libere enim
non ingrediuntur ut sagittent in obscuro recto corde. A facie
istius populi quiescit multus & foras terra contremuit. & caeli
moti sunt. Caelum enim & terra transibunt uerba autem
domini manent in aeternum. Sed & sol & luna tanta
miserorum supplicia uidere non potuerunt. Et time-
rebunt habentia officium iustitiam. & proclaro lumine. tene-
bris operientur horrendis. Stelle quoque retrahent suum
suum dum & iam quiescunt presentiam domini absque formidine non
uidebunt. In his omnibus dabit dominus uocem suam. ante faciem
exercitus sui. Quomodo enim babiloni punientes iherusalem.
di uocantur exercitus. Sic angeli pessimi de quibus scriptum
est. furorem & iram & angustiam in missionem per angelos
pessimos. Di exercitus dicitur. & castra illius nominantur.
dum domini faciunt uoluntatem. Magnus est dies domini atque ter-
ribilis. de quo alibi scriptum est. Ut quid desideratis diem
domini. & hic est tenebre & non lux & terribilis ualde. Ra-
rusque aut nullus poterit eum sustinere qui in se prebeat ma-
teriam seruandi. Nunc ergo dicit dominus. conuertimini ad me
in toto corde uro. In ieiunio & flexu & planctu. Et scindite
corda uestra & non uestimenta uestra. Conuertimini ad dominum
dominum uestrum quia benignus est. & multum misericors patiens &
multus misericordiae & prestabilis super nequitiam. Quis est
si conuertatur & ignoscet & relinquet post se benedictione
sacrificium & libamen domino deo nostro. Lxx. & nunc dicit dominus
Conuertimini ad me de toto corde uro. In ieiunio & in flexu
& in planctu. & scindite corda uestra & non uestimenta uestra
& conuertimini ad dominum dominum uestrum quia misericors & mise-
rator

paciens & multus misericordie. & preciens super malitis. Quis no-
 ut si reuertatur & peniteat eum. & demittat post se benedicti-
 onem. Sacrificium & libamentum dñō dō nostro. Superius
 capitulum ab eo loco ubi scriptum est. Canite tuba in sion ululate
 in monte scō meo. conturbentur om̄s habitatores terre usque ad lo-
 cum in quo legimus. Magnus est dies dñi & terribilis ualde quia
 sustinebit eum per translationem locustarum. aduentum nun-
 tiat chaldeorum. & que mala uentura sint populo. Nunc eos
 ad poenitentiam prouocat & conuertit ad dñm coartatur. ut tota
 mente correcti non patiantur. quae dñs comminatur. Et est
 sensus. Omnia quae p̄terito sermone continētur. propterea
 non sum locutus. ut uos mea comminatione tetterem. Unde con-
 uertimini ad me in toto corde uō & animi. poenitentiam. ieiunio
 & fluxu & plangentibus indicite. ut nunc ieiunantes post eafa-
 rus emini. Nunc flentes. post eafideatis. Nunc plangentes. p̄ ea
 consolemini. & quia consueudinis est ut in tristibus atq; ad
 aduersis scindatis uestes quod & pontifex ad dñm saluatoris crim̄
 augendum in euangelio fecisse memorat. & paulum. & bar-
 nabam audientes uerba blasphemiae legimus p̄ peccasse. Ego
 ideo precipio uobis ut nequaquam scindatis uestimenta. sed cor-
 da quae plena sunt peccatorum. quae instrit utrum nisi scissa
 fuerint sponte rumpuntur. Cumq; hoc feceritis reddite ad dñm
 dñm ur̄m quem uobis priora peccata alienum fecerunt. Nec de-
 speretis ueniam scelerum magnitudine quia magna peccata
 magna delebit misericordia. Est enim benignus & misericors
 malens poenitentiam peccatorum quam mortem. paciens & mul-
 tus misericordie quinon̄ humanā mittet ut imp̄dēt poenitentiam.

Sed longo tempore nostram poenitentiam prestolatur
& prestabilis. Siue poenitens super malitiam ut si nos age-
rimus super peccatis poenitentiam. & ipsum poeniteat com-
nationis suae. & mala quae comminatus est non inferat.
Nostrae quoque mutatione sententiae & ipse mutetur.
Maliam autem in hoc loco non contrariam uirtuti debemus acci-
pere sed ad afflictionem. Iuxta illud quod alibi legimus.
Sufficit diei malicia sua. Et si est in ciuitate malitia
quam dominus non fecerit. simulque quia supra dixerat benignus
& misericors patiens & multas misericordia & presta-
bilis siue poenitens super malitiam ne forsitan magnitudo
clementiae nos faceret negligentes et persona prophetae uin-
git & dicit. Quis scit si conuertatur & ignoscat & relin-
quat post se benedictionem? Ego inquit orator quod meum
est ad poenitentiam & dominum ineffabiliter noui esse clementem.
dicente dauid. Miserere mei domine secundum magnam mise-
ricordiam tuam. & secundum multitudinem miserationum tua-
rum dele iniquitatem meam. Sed quia profundum diuitia-
rum & sapientiae dei & scientiae dei nosse non possumus.
sententiam temperare exopto potius quam presumo dicere.
Quis scit si conuertatur & ignoscat. quod autem quis aut
impassibile aut difficile sententandum est. Sacrificium
& libamen domino domino. ut postquam dederit benedictio-
nem & nostra nobis peccata donauerit deo hostias of-
ferre ualeamus. Canite tuba in sion sanctificate ierusalem.
uocate caeterum congregate populum sanctificate ecclesiam
coadunate senes congregate paruulos & sugentes ubera

Egredietur sponsus decubili suo & sponsa de alamo suo

Inter uestipulum & altare plorabunt sacerdotes ministri dñi
& dicent. parte dñe parte populo tuo & nederis hereditate
tuā in obprobrium ut dominantur eis nationes. Quare
dicunt in populis ubi est dñs eorum. Lxx. Et clangite
tuba in sion scificate ieiunium predicare curationem.
congregate populum scificate eclesiam. Eligite senes
congregate paruulos suggerentes ubera. Egredietur
sponsus decubiculo suo & sponsa de alamo suo. Inter
crepidinem ex altare plorabunt sacerdotes ministri dñi
& dicent. parte dñe parte populo tuo & nederis here
ditatem tuā in obprobrium ut dominantur eorum gentes
nedicant in nationibus ubi est deus eorum. Adhuc eos ad
penitentiam coortatur antequam ueniat hostibus exer
citus. Supra inquit dixeram. Canite tuba in sion
ululacete in monte scō meo. & reliqua. quia uenit dies
dies dñi qui prope est. dies tenebrarum. & caliginis. di
es nubis & turbine. Adnuntiatis uobis populū multum
& fortem esse uenturum. qui uestas possessiones urbesq;
subuerteret. Nunc quia benignus sum & misericors pa
tiens & multus misericordia. Rursum precipio & dico.
Canite tuba in sion penitentiam in populis predicare. scificate
ieiunium. predicare curationē siue eorum de quibus iam
ante diximus. Congregate populum ut qui dispersi pec
cauerat congregati peccare desistat. Scificate eclesiam
ut nullus in eclesia niserit. ne forsitan impediantur orati
ones ur̄e. & modicum fermentum totam massam corrumpat

Coadunate siue eligitte senes ut non & as lineis sed sc̄tas
eligatur. Congregate quoq; paruulos & suggentes ubera
ne ulla sit & as. quae non conuertatur ad dñm. paruulos
atq; lactantes de quibus & in psalmis. & in euangelio legim.
Ex ore infantium & lactantium perfecisti laudem. quos
p̄ter rationali et absq; dolo dicit lacta nutritos quibus
paulus loquitur. Lac uobis potum dedi non escam. Quos
& saluator meminit. Ne contempseritis unū de minimis
istis. Egrediatur quoq; sponsus decubiculo suo. & spon
se de chalamo suo. Et in tempore ieiunii uocationis & co
& us sc̄ificationis aedificae. Electionis senū congregati
onis paruulorū & suggentū ubera. Non seruat sponsus &
sponsa operi nuptiali quibus & lege p̄missam ē ut ad bella
non prodeant. Unde et apostolus recedentium parū per.
Cottu precipit ut uacare possimus orationi. Ergo quum
castigatione iustus & ieiunio atq; a elemosinis dicit se age
re penitentia frustra hoc sermone p̄mittit. nisi egre
diatur decubili suo et sem̄ purumq; ieiunium. pudicam
expleat poenitentia. Quodq; sequit̄. Inter uestibulum
& altare plorabunt sacerdotes. pro uestibulo septuaginta
crepidine interpretas. simachus. ΠΡΟΛΥΤΟΝ. aliqua.
ΠΡΟΔ ΠΟΥΩΝ theudotium. ipsum uerbum hebraicum
posuit. utam quamnos ante foras templi porticu possim
dicere. & nota quod sādotibus p̄cipit quis ministri dñi ut
plorent in templū & altare. Hoc & q; quid dicere debeat
& dicant cum apostolo. Quis infirmatur & ego non infirmor
& quis scandalizatur & ego non uror. & flere cum flentib.

locusq; aptus penitentiae & confessionis templum est
 & altare. Docetq; quid dicere debeant sacerdotes. Immo
 quomodo dnm deprecari. Parce populo tuo qui quando
 peccabat uocabatur non populus tuus. nunc post
 quam recessit auitus appellatur populus tuus. Et ne
 des hereditatem tuam in obprobrium ut dominantur eis
 nationes. Apertum e enigma quod latebat. populus
 eni ille multus & fortis. qui supra suberuce & locuste
 & bruchi. & rubiginis. descriptus est nomine. Nunc
 manifestus quisit ostenditur. ut dominantur inquit eis
 nationes. Datur autem in obprobrium hereditas dñi.
 quando seruietur hostibus & dixerint nationes ubi e
 ds eoru. quem sibi psulem quem defensorem ee iustabunt.
 Possumus nationes interpretari & aduersarias potestates.
 Quem quon diu non agimus penitentiam dominantur.
 nostri & exprimit & dicunt ubi est ds eoru. Iudei
 istum locum. ad gog. & magog referunt seuissimas
 nationes quas multimo tempore contra istu dicunt
 esse uenturas. De quibus plenus scribit ezechiel. Ze
 latus est dñs terra sua & peperit populo suo. & re
 spondit dñs. & dixit populo suo. ecce ego mittam
 uobis frumentum. & uinum. & oleum. & replebimini in eo
 & non dabo uos ultra obprobrium in gentibus qui abiqui
 lone e est. pcul faciam auobis. expellam eu in terram in
 uiam et desertam. faciem eius contra me. orientale & ex
 tremum eius ad mare nouissimu. & ascendit fetor illius.
 & ascendit putredo illius quia superbe egit. lxx. Et

Relatus est dñs terram suam & pepercit populo suo &
respondit dñs & dixit populo suo. Ecco ego mittam uobis
frumentum & uinum & oleum & replebimini in eis & non
dabo uos ultra opprobrium ingentibus; & eum qui ab
aquilo quilonone ē repellā auobis & educam in terram que est
sine aqua & disperdam faciem eius in mare nouissimum.
Et ascendit fetor eius & ascendit putredo illius quō mag
nificatas opera eius. Postquam sacerdotes p̄ populo de
p̄catisunt & dixerunt. parce dñe parte populo tuo & ne
des hereditatem tuā inobp̄riū. fecitq; populus quod p̄cep
tum est ut sc̄ficarē & ieiunū. p̄dicarē & curationem. congre
garē & multitudinē sc̄ficarē & ecclesiam eligerē senes. paruulos
& suggerentes ubera congregarē. & egredietur sponsus de
cubili suo & sponsa de thalamo suo. & nequaquā carni uolup
tati sed animo & floribus instruent. Relatus dñs terrā
suam. quam prius quasi alienam contempserat. & passus
fuerat locusta uastante populo. & in tantum pepercit
penitentibus ut eos diuerso; sua responsione faceret diceretq;
Quō om̄s fruges uras locusta bruchus rubigo que uastant.
Ideo dabo uobis frumentum & cetera que propheta describit
& ultra uos non tradam captiuitati. & assirum atq; chaldeos
qui ab aquilo est procul faciam auobis. De quo supra
dictum est populus multus & fortis ante faciem eius ignis
uorans. & post eum exurens flāma. Quasi aspectus ac quoque
aspectus eoz. Et repellam inquit eum in terram solitu
dinis & prime partes illius in mare cadent orientales
& posteriores in mari nouissimo. Et ascendit fetor

eius idest quia baquilone ē & putredo quia supbe agit.

Sepe communi subtrans latione locustarum describi impe-
tum caldeorum quouidea uastata est; Itaq; seruat in cō-
phorā in reliquis & iuxta situm punitiæ si eloquit̄ quasi non
de hostibus sed de locustis referre uideatur. & iam nostris tē-
poribus uidimus agmina locustarum terram **tex** esse iudeā.
que post ea misericordia dñi. In uestipulum & altare hoc ē
inter crucis & resurrectionis locum. sacerdotibus & populis
dñm deprecantibus atq; dicentibus parte populotuo uento sur-
gente in mare primū & nouissimum precipitatesunt. Mare
primum quod iuxta solitudinē est & argit ad orientem.

¶ Illud intellege in quo fuit quondam sōdōma & gomorra ad amā
& seboim quod nunc mortuū nominatur eo quod nulla ibi uiuant
animantia. Mare aut̄ nouissimum hoc quod ad occidentem
est quod ducit in aegyptum. In cuius litore gaza & asialo-
na. Yotusq; & ioppe & caesarea & ceterae urbes maritime
sunt. Cumq; litora utriusq; maris aceruis mortuorum
locustarum quas aque euomerant impleuerant. putredo
earum & foetor intantum noxi. fuit ut aeternū quoq; corrū-
peret & pestilentia tam iumentorum quam hominū gignit̄
& ur. Quierat eruditus lector ubi hoc iuxta litera factū sit
De chaldeis non multo post tempore quam hęc pphēciae sunt
si quidem in esuae legimus centum octoginta quinque milia
chaldeorū sub rege ezachia. In una nocte angelo seuerim percussa.
hoc iuxta hystoriam dixerimus ceterum topologiam. Omnis
anima terra ē dñi in qua seminat pat̄ familias sementē suā.
Quaecum pro tritico & hanciam fecerit. idest uenas & lodium

& offenderit dñm suū & postea cogerit penitentia & plangens
dixerit parce dñe parce populo tuo. *¶* elatur dñs terram suā
& parce ei quamdudum contempserat suo quæeam dignatur
alquo & dicit. mittam tibi frumentum. de quo scriptum est.
Amen am dico vobis nisi gramū frumenta cadens in terram mortu
um fuerit ipsum solum manet. Si aut mortuus fuerit multos
fructus facit. & vinum quod edificat cor hominis. & oleū
quod exilurat. faciem utriusque tristitia peccatorū frumti & vini
& olei id est virtutum læticia temperatur. Tanquamq; habe
bunt bonorū omnium habundantia. ut repleant eis atq; saturent.
Cumq; fuerint hoc consecuta nequaquam tradentur in obprobriū
gentibus de quibus apostolus loquit. Non est nobis conluctatio
aduersus carnē & sanguinem. sed aduersus principes & potesta
tes. aduersus mundi rectores tenebrarum harum. contra spiri
talia nequitia in caelestibus. Cum quoq; qui ab aquilone est
de quo ieremias loquit. Ab aquilone & ardescunt mala. Su
p om̄s habitatores terre. De quo salomon scribit. Aquilo uen
tus durissimus. Peul inquit auobis faciem. expolla eum m̄tā
iniuam & desertam qui non habet noticiam dñi. In qua non habi
tat sp̄s s̄c̄. faciesq; eius erit in mari primo. & in mari nouissimo.
In his qui aperuerunt ei ianuam peccatorum & apud quos usq;
ad ex tremū uitæ tempus p̄manserit. & fetor illius & putre
do ascendit. & iam meos qui sibi magna p̄mittunt. & cachunt
supbiam quia nūquam tuta est humana fragilitas. & quan
to uirtutibus crescimus tanto magis timere debemus. ne
de sublimibus corruamus. Iuxta lateram greges locustarum
magis auster quam aqulo consuevit adducere id est non

ex frigore ueniunt . sed ex calore . Uerum quō deasirus
 loque **bat** locustarum ponens similitudinem . ideo ad
 lonem interposuit . ut non ueram locustam que ab austro uenire
 consueuit . Sed sub locusta . intellegamus assyrios atque chaldeos .
 Nolite timere terra exulta & lætare quō magnificauit dñs ut face
 re . Nolite timere animalia regionis quia germinauerunt
 speciosa deserta quia lignum attulit fructum suū . ficus & uinea
 dederunt uirtutem suā & filii sion exultate & lætamini in dño
 dō urō . quia dedit uobis doctorem iusticie . & descendere facit
 ad uos ad uos imbrem matutinum & serotinum in principio .
 & implebunt aerem frumto & redundabunt corcularia
 uino & oleo & reddam uobis annos quos comedit locusta & bru
 chus . & rubigo . & ueruca . fortitudo mea magna quam misisti in
 uob & comedetis uescentes & saturabimini & laudabitis nomē
 dī urī qui fecit mirabilia nobiscum mirabilia & non confun
 dit . populus meus in sempiternū . & scietis quia in medio
 est ego sum & ego dñs dī urī & non est amplius . & non confun
 detur populus meus in æternum . lxx . Confide terra gau
 de atq; lætare quia magnificauit dñs ut faceret . Confidite
 uumenta campi quoniam germinauerunt campi solitudinis
 quia lignum attulit fructum suum . ficus & uinea deder
 fortitudinem suā & filii sion gaudent atq; lætamini in dño
 dō urō quō dedit uobis escas iusticie & pluet uobis
 imbrem temporaneum & serotinum sicut a principio
 & scient quia dñs dī urī habet in medio eorum
 & præter illum nullus est alius

quia pater in filio & filius in patre & non confundatur,
populus illius in exercitum. Haec iusta litera quia
actio repromissasunt credimus accidisse & sterilitate
preteritam nouis frugibus compensatam; Ut quid quid
locusta & bruchus & rubigo & eruca consumpserat.
annis sequentibus impleretur. Querimus quid erit for-
tudo uel uirtus dñi appellata sit & non solum uirtus sed
uirtus magna. Quomodo potentia dñi in egyptiis plagis
ostensa ē p parua animalia & p̄cipue scinifes quita par-
uisunt culices ut uix cernunt oculis. sic & nunc in paruo
tardo que uermiculo qui uix moueri potest & leuitactu
conterit. Dī potentia & humana fragilitas demonstrat.
Non quo dñi ad nutum suū & potentia maiestatem nequeat
terras subuertere & operire cuncta diluuiis. uel fulmine
concremare. Sed p parua & ut ita dicam puncta corporū
ostendit humanā fragilitatē. Unde & illuc solemus mar-
tioni & ceteris respondere hereticis qui uicis laniant ter-
tamentum quod & pulices & culices & cimices & huius
cemodi animantia. Idcirco fecerit dñs ut fragilitatem &
imbecillitatem nostre carnis ostenderet. Quae intantum
nihil est ut ab his que paruasunt uulneretur. Sicut ē
eruca paruis que uermiculis fortior homine est.
Quid gloriatur terra & cinis elata p̄supbiam cum ex
hūmōre aquo homo appellatur humana contēnit.
Quidam locum istum sic inter p̄tantur ad extir-
& austeris uirtutes

& fortitudines dī legimus. quia & replebunt̄ aere tri-
 tico & redundabunt torcularia uino & oleo & reddam
 uob̄ pannus • in quibus comedit locusta & brucus & ru-
 bigo & locusta eruca fortitudo mea. quā nisi in uos & ues-
 cemini comedentes & saturabimini. & laudabitis nomē
 dñi dī ur̄i. qui fecit uobiscum mirabilia & non confundet̄
 populus meus in sempiternū. & scitis quia in medio isit
 ego sum. Ego dñs dī ur̄i & non confundor & non ē ampli-
 us p̄xer me. & non confundor populus meus in xer-
 num. Omnia que supra fuerat̄ cōminatus nunc contra-
 ria pollicor. Supra dixerat ignis comedit speciosa de-
 serti & flamma succendit. omnia ligna regionis. & bestia
 & agri quasi arsa sitiens imbrem. Suspexerunt ad te
 quō exsiccatisunt fontes aquarum & ignis deuorauit
 speciosa deserti. Nunc locus tristitia mitigat & lacrimas
 intrisum. Nolite inquit timore animalia regionis quia
 germinauerunt speciosa deserti quia lignum attulit
 fructum suū. ficus & uinea dederunt uirtutem suam.
 & tanta erit rerū omnium habundanda ut nequaquā
 desit uob̄ frumentum & uinum & oleum quousatur emini.
 sed adimpleant̄ aereae frum̄to & redundent torcula-
 ria uino & oleo ut non solum ipsi comedere sed & iā aliis
 p̄bere ualeatis. Ad filios quoq; sion specialit̄ loquitur
 ut exultent & gaudeant. non iniqua cūq; reuult in dño
 dō suo. quid dedit eis alimenta iusticie & h̄mbres tempo-
 raneum & serotinū ut comedant atq; letent̄ & laudent
 nomē dñi dī sui qui fecit cum eis mirabilia & nequaquam

confundant^r ch^r nauet uocant. Ad dextris seraphim. &
cherubim cunctasq; angelas potestates a sinistris contra-
rias fortitudines. De quibus scriptum est. ● Misit in eos
indignationis sue furorem & iram in tribulationem in
missionem p angelos malos. De quibus & micheas in regu
uolumine loquit^r. Uidi dnm dnm isrl. sedentem super thro-
num suu. & omnis exercitus caeli stabat iuxta eum ad dex-
tris & sinistris eius. Ego puto fuisse spm qui egressus est.
& stetit coram dno & ait. Ego decipia achab egrediar
& ero sps mendax in ore omnium pph^{ar}um eius. Ad qua
sinistra & contraria potestatem que apta erat ad decipi-
endum & exercitata ad ruinas & multos ante deceperat
loquit^r ds; decipies & ual^{de} egredere & facies sic. Sp^s
quoq; qui suffocabat saul. de quo dixerunt ad eu pueri sui.
Ecce sps di malus obstupescere te facit. de sinistris parab^r
erat qui ministrant dno ad puniendos eos qui cruari meru-
erunt prop^t peccata. Non solum eni homines ministri sunt
& ultores iracius his qui malum operantur. & non sine cau-
sa portant gladiu sed & uia contrarie fortitudinis que ap-
pellant^r furor & iradi. Quos pph^a declinans ait. Dne nem
furore tuo arguas me. neq; iracundia corripas me. Istius mo-
di ut ita dicam questionarius atq; tortoribus tradidit apos-
tolus peccatores in interitum carnis ut sps saluus fieret.
De quibus & satanas e cui tradidit alios ut discerent non blas-
phemare. hanc de re uia cur di appellata sit uirtus. trans-
seamus ad ordine intelligentie spiritalis. Ne timeas tra-
immo confide atq; letare que prius sementem dominica

tua ariditate perdidit: quia magnificauit dominus utroque
 faceret misericordiam. Intantum utroque iuncta regionis. &
 deserte solitudinis locis noualibus complerent. & lignum
 crucis afferret fructum suum. & spiritus sancti dona dulcissima sua
 cunctis tribuerent largitatem. uos quoque quos iuste perpe-
 nitentiam uoco filios sion & ecclesie locamini atque gaudete.
 quia dedit uobis dominus pacem doctorem iusticie suae tribuit
 uobis alimenta iusticie & descendere fecit ad uos pluuias
 temporaneas atque serotinas. pluuia tempestiua est quan-
 do primum doctrinam suscipimus. pluuia uero serotina quan-
 do laboris nostri fructus repimus. & ad perfectam scriptura-
 rum scientiam peruenimus. potest pluuia temporanea
 & serotina uetus & nouum testamentum accipi. & non solum
 inquit hoc dedit sed fecit nouissimis uirtutum frugibus ha-
 bundare & saturari atque ebriari frumento & uino & oleo de
 quo sepe diximus. Et annos quos perurbationibus ante
 regnabatur perdidit in uobis quando operaura locusta
 bruchus subigo. eruca que consumpserant. dominus uobis
 perire non passus est. Tunc comedatis fructus iusticie
 & saturabimini. & laudabitis nomen domini domini qui fecit nobis
 cum mirabilia. Si uero post penitentiam tantam ubertatem
 domini rerum omnium pollicetur quid respondebit nouatus negans
 penitentiam & reformari posse peccatores in pristinum sta-
 tum si digna fecerint opera penitentiae. Intantum enim
 dominus recipit penitentes utroque eos populum suum. & nequaquam
 adserat confundendos & habitaturum se in eorum medio
 respiciat. nec amplius eos saluum habituros dominum

sed in eum toto animo confisuros. qui nullis maneat in seculum.
Et erit post haec effundam spiritum meum super omnem carnem
& prophetae filiorum & filiae uirgines senes uiri somnia somnia
abunt & iuuenes uiri uisiones uidebunt. Sed & super
seruos & ancillas meas in diebus illis effundam spiritum meum.
& dabo prodigia in celo & in terra. sanguinem & ignem & ua
porem fumi. Sol conuertetur in tenebras & luna in san
guinem antequam ueniat dies domini magnus & horribilis
& erit omnis qui cumque inuocauerit nomen domini saluus erit
Lxx. Et erit post haec effundam de spiritu meo super omnem
carnem & prophetae filiorum & filiae uirgines. & senes uiri
somnia somnia abunt. & iuuenes uiri uisiones uidebunt.
& super seruos & super ancillas in diebus illis effundam de
spiritu meo & dabo prodigia in celo. & super terram. sanguinem
& ignem & uaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras.
& luna in sanguinem antequam ueniat dies domini magna &
inlustris. Et erit omnis qui inuocauerit nomen domini sal
uus erit. Hunc locum beatus apostolus petrus impleuit
Tempore dominice passionis exposuit. quando descen
dit dies pentecostes. spiritus sanctus super euntes & omnes loque
bantur sicut spiritus dabat eis. Ita ut mirarentur. qui adere
rant & dicerent. Nonne isti qui locum galilei sunt.
& quomodo nos audiuimus nostram linguam in qua nati su
mus. parthi. & medii. & elamitae. & reliqua. Alii uero
dicebant. quid uult hoc esse. Inridentiibusque aliis atque
dicentibus musto repleuerunt. Stans petrus cum
undecim eleuauit uocem suam & ait. Viri iudei. & qui ha

bitabis hierusalem uniuersi. hoc notū uobis sit & au-
 ribus percipite uerba mea neq; enī ut uos estima-
 tis isti hebrei sunt cū sit hora dicitia sed hoc est quod
 dictum ē p̄ph̄sā iohel. & erit post hęc dicit dñs. Et
 fundam desp̄a meo sup̄ omne carne & p̄ph̄sābunt. & re-
 liqua. usque ad eum locum quem in capitulo p̄posuimus.
 Cum igit̄ p̄c̄rus illo tempore quo passus est dñs. p̄ph̄sā
 iohel impleam̄eē memore. hoc tantum querimus quo
 modo & superiora & media que secunt̄. usq; ad finem
 uolumus sibi ualeant coherere. nē sub uno textu con-
 sequentiaq; sermonis. diuisa & dissonans inter se ex-
 planatio scaterere uideat̄. a principio ergo usq; ad eum lo-
 cum ubi scriptum est. Magnas dies dñi & terribilis
 ualde & quis sustinebit eum. cōminatio est atq; descrip-
 tio que peccatori populo dñs in laturus sit. ab eo autem
 loco ubi legimus. Conuertimini ad me in toto corde.
 & in ieiunio & in flexu & in planctu. usq; ad eum locū
 ubi ait. Quare dicunt in populis ubi ē dñs eorū. Cohor-
 ratio dñi ē post poenas atq; supplicia ad p̄nitentiā
 puocantis. Rursum ab eo loco qui sequit̄. Laelatus est
 dñs terram suā & pepercit populo suo. & respondens
 dñs dixit. usque ad eum locum ubi scriptum est. &
 non fundetur populus meus in æternum. reppromissio
 futurorum est. que bona post quā egerint p̄nitentiā
 debeant prestolari. & post multa que nunc longum ē
 retexere. haec quoq; in promissione dicuntur. que
 in presentiarum conamur exponere. Effundam

despū meo super omnē carnē exp̄ph̄abunt. filii uir̄ & filie
uir̄ & reliqua. Uideor mihi a principio usq; ad hunc locum
textum seruasse sermonis. laboris est maximi quomo
do que secuntur. hisq; nunc differimus cooptanda sint.
Alius que dicit. que generalit̄ in ultimo tempore rep
missasunt. Nunc ex parte cōplexa & quia p̄m̄ium futu
rox In primo aduentu dñi apostoli sentiebant. Labarita
quedam & primitias mirabilium. expl̄a memorasse.
ut donec ueniat quod p̄fectum ē. Id quod ex parte p̄cesse
rat sentiremus. Alius uero apostolicę esse asserit consu
tudinē iuxta illud quod de scō uiro scriptum est. dissa
bit sermones suos in iudicio. ut que quid ut ille audi
entibus esse cernabant. & non repugnare p̄sentibus
temporis testimonis roborarent non quod abuterent
audientium simplicitate & impericia ut ipius calūniat
porphirus sed iuxta apostolum paulum p̄dicarent o
portune Importune; & sequentes regulam p̄ph̄arū.
quicquid iudei in ultimo tempore sibi carnaliter re
mittunt. spiritualit̄ in primo aduentū dñi saluatoris
dicerent eē cōplexum. Maxime cum illi & nos que p̄
missasunt in x̄p̄o dicamus eē cōplenda. In hoc tantum
modo discrepantes quod illi futura contendunt. nos
iam facta conuictisur. De quo in his que secuntur
plenius differendum ē. Omnis aū caro sup̄ quā effuturū
se de suo spū dñi pollicetur. illa est de qua esaias loquit;
& uidebit omnis caro salutare dī. Ergo salutare dī uide
re non potest nisi se sp̄ effundatur; & quicūq; credere

scilicet in xpm non credens in spm scm . pfecta fidei ocu-
 los non habebit . Unde & in actibus apostolum qui bap-
 tizati fuerant baptisate iohannis . in eo qui uenturus erat .
 hoc est in nomine dñi ihu . quia responderunt paulo in-
 terroganti . Sed ne sicut quidem sps scs nouimus . iterũ
 baptizantur . Immo uerũ baptisma accipiunt . Quia
 sine spũ scõ & misterio trinitatis quod in una & altera
 psona accipit̃ in pfectum est . Neq; uero omnis qui acce-
 perit spũ scm̃ . statim habet & gratiã spiritalem sed p
 effusione sp̃s sc̃i diuersas gratias consequentur ; Alii
 pphocia ut filii & filie qui maioris sunt meriti . Alii s̃
 nia ut senes iam puectionis & aetatis . Alii uero ues ut ui-
 uenes qui uicerunt malignum . Serui uero & ancille
 qui ad huc spm̃ timoris habent . & non dilectionis quia
 pfecta dilectio foris mittit timorem . non habebunt p-
 phocia non somnia . non uisiones . sed sc̃i sp̃s effusione
 contenti . fidei tantum & salutis gratiã possidebunt .
 Tunc dabit dñs p̃digia in celo & in terra quia tam uehe-
 menti & insolito motu terre contremuit ut monum̃ta
 aperta & saxa disrupta sint . Quod aũ die sanguine & ua-
 pores siue uaporem fumi . Sanguis ille est de quo & in
 spalms legimus . Ut in tingatur pestiuis in sanguine .
 & in esau . Quam rubicunda sunt uestim̃ta tua ; Et
 quem p̃cusso latere saluatoris mixtis aquis romanoru
 miles effudit . Et ignis sp̃s sc̃i quiescendit de celo .
 ut in actibus apostolorũ legimus . Apparuerunt illis

dis parte linguis: tamquam ignis. seditq; supra singu-
los eos. et repleti sunt omnis spiritu sancto & ceperunt loqui
aliter linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. hic est ig-
nem quem uenit dominus mittere super terram. & ante quam
pater & uisus Indiscipulis suis optabat ardere. Ignis na-
ture est duplex. habet lumen credentibus. habet
tenebras supplicia q; incredulis qui appellantur ua-
pores fumi. Iste fumus est amarissimus qui ex caecitate
oculos uideorum. de quo in uerbis legimus. Sicut fu-
mus noxius oculis. & immatura uiadentibus. sic ini-
quitas utentibus ea. De hoc fumo & esaias in uisione mag-
na loquitur. In qua predicabat caecitas uideorum. Et supli-
minare motum est. & domus repleta est fumo. Unde post
ea sequitur uade & dic populo huic. Auditum audistis
& non intellegistis. & uidentes aspicietis & non uidebitis.
In crassatum est enim corpus populi huius & auribus suis graui-
audierunt. Sol quoque est uersus in tenebras quando pen-
dentem dominum suum uidere non ausus est. & luna in sangui-
nem quod autem iuxta historiam factum esse credimus.
& ab euangelistis silentio pretermissum. Neque enim omnia
que fecit ihesus scriptura referunt. Quae scribantur per singu-
la ne ipsum quidem arbitror mundum capere eos qui
scribendis sunt libros. Aut certe quomodo sol uersus
tenebras est non quo ipse sit mutatus in tenebras. sed
tenebras mundo induxerit. Sic & luna non est uersa
in sanguinem. sed iudeos blasphemiarum & generationis

in xpm horrore coopertos ætno testimoniu sua sanguine
 condemnavit dicentes. Sanguis eius super nos & sup filios
 nrōs. haec omnia priusquā dies dñi ueniat magnus & hor
 ribilis futura describit. Dies autē dñi magnus & horribi
 lis aut resurrectionis eē credendus est aut certe multa
 post tempora dies iudicii qui uere magnus est & hor
 ribilis. Sed quia sequit̄ & erit omnis qui inuocauerit
 nom dñi saluus erit. & hoc apostulus refrō: ad tempus
 dominice passionis magis de resurrectionis die intelle
 gendum est. At enī scribens ad romanos. Non est distinc
 tio. iudei & greci. Idem enī ipse dñs omnium. diues in
 omnes qui inuocant illum. Omnis enī qui cūq; inuoca
 uerit nom dñi saluus erit. Quomodo enī inuocabunt
 in quem non crediderunt. aut quomodo credent ei que
 non audierunt. Quomodo audient sine p̄dicante. Quo
 modo p̄dicabunt nisi mittantur. Quodq; ait omnis
 qui inuocauerit nom dñi saluus erit. non leue eē creda
 mus. licet enim apostulus scribat. nemo dicit dñm
 ihm nisi in sp̄sco. tamen hoc ipsum dicere. non sermo
 ne sed effectus cordis est ponderandum. Omnis enī qui
 cumq; inuocauerit nom dñi saluus erit. Unde & pau
 lus & sortenes scribunt ecclesie dī que est corinthu.
 Scī ficatis in xpō ihū uocatis scīs cum unuer sis qui inuo
 cant nom dñi ihū xpī. secundum illud quod in pal
 mis legimus. Moyses & aaron in sacerdotibus eius. & sa
 muhel in teos qui inuocant nomen eius. Inuocabant.

dnm & ipse exaudiebat eos in columna nubis loquebat
adeos. Surgit & incredentibus corinthus & demorises.
& aaron & samuhele scribit. quod inuocauerint no
m dñi. non incipientium sed pfectoꝝ hanc gratiã ee
credamus. uerbum quoq; effusionis ostendit muneris
largitatem. Quod nequã in paucos pph&as ut olim
fiebat in ueteri testamto. sed in om̃s credentes in nomi
ne saluatoris sp̃s sc̃i dona descenderunt. Nequa quã
in hunc & illum sed in om̃e carnem. Neque etiam est
distinctio iudei & greci. serui & liberi. uiri & femine
quia omnis in xp̃o unũ sumus. unde & agabus caesa
re pph&auit. & in antiochia erant pph&e plurimi.
& apostolus precipit. ut si altero pph&ante alteri fuerit
reuelatum. prior taceat. & quatuor filias philippe euan
geliste legimus pph&asse. Senes quoq; uiderunt so
ma. quando paulus iam senex audit uirũ macedone
dicentem sibi. Transiens in macedoniã ad iuuanos;
Et om̃s iuuenes qui in xp̃o exstiterunt fortissimi. & in dño
bellarunt. uiderunt uisiones. dño sua pmissa cõplente.
ego uisiones multiplico & in manibus pph&arum &
similiter sum. Quia in monte sion & in iherusalẽ erit
salutatio. Sicut dixit dñs & in residuis quos dñs uoca
uerit. lxx. quia in monte sion. & in iherusalem erit
qui saluatus fuerit. sicut dixit & adnuntians eos quos
dñs uocauit. In eo loco in quo nos posuimus salutatio siue
saluator. & in hebraico scriptũ e. phateta. simmachus

transtulerit qui fugerit. & rursum ubi nos diximus in
 residuis. septuaginta transtulerunt adnuntians. in
 ebraico legitur sarithim quod iudei loci nom̄ existimant.
 post quā igitur uenit dies dñi magnus & horribilis & sal
 uis effectus est quicumq; post resurrectionē dñi nomen
 illius inuocauit. omnis qui fuit in monte sion. & in hie
 rusalē saluatus est. De sion enī egressa est lex. & uer
 bum dñi de hierusalem. de qua scriptum ē. non capit
 pphā perire extra hierusalem. Principium ergo eoz
 qui saluati sunt fuit in sion. & in hierusalē. in spelunca
 & in uisione pacis. & in his qui residui fuerunt quos uoca
 uit dñs. re duos eos debemus intellegere. quide iudeoz
 populo crediderunt de quibus esauus loquitur. Nisi dñs
 sabaoth reliquisset nob̄ sem̄ sicut sodoma facti essemus
 & sicut gomorra similes fuissēmus. hos residuos dñs uo
 cauit siue euangelizauit eos quos uocauit. Ita enim
 septuaginta interpretati sunt. locus hic difficillimus
 est & multiplicem recipiens explanationē. & subtro
 pologia omnia que dicta sunt ad illa tempora referamus
 atq; petrus & paulus apostoli rōulerunt. hoc est quando
 passus ē dñs & resurrexit. neq; enī fieri potest ut supe
 riora in tempora passionis. & que secunt̄ intellegamus
 indie iudicii. maxime consequat̄. quia ecce indiebus
 illis & in tempore illo & iste uersiculus p̄cedentibus infe
 riora conectens uno dicat cuncta tempore p̄p̄rata.
 Quia ecce indiebus illis & in tempore illo conuertere

captiuitatem iuda & hierusalem congregabo omnes gentes
ut deducam eam in uallem iosaphat. & disceptabo cum eis
sup populo meo & hereditate mea isrl. Quos disperserunt
in nationibus & terram meam diuiserunt & sup populum meum
miserunt sortem. & posuerunt puerum in prostibulo
& puellam uendiderunt puino ut biberent. lxx. Quia
ecce ego in diebus illis & in tempore illo quando conuer-
tero. captiuitatem iuda & hierusalem congregabo omnes
gentes & deducam eas in uallem iosaphat. & disceptabo
cum eis ibi ppulo meo & hereditate mea isrl. quid dispersis
in gentibus & terram meam diuiserunt & sup populum
meum miserunt sortes. & posuerunt puerum in prostibulo
& puellas uendebant puino & bibebant. Dicimus ut
polliciti sumus primum iuxta. ANATOREM prioribus poste-
riora. lugentes & eadem si potuerimus ad diem iudicii
referre temptabimus. Saluat is credentibus in monte
sion. & in hierusalem. & uocatis residuis de populo iudeo
qui cum apostolis & papostolos crediderunt. In tempore
illo postquam conuerterit dñs captiuitatem iuda & hieru-
salem. qui ueritatem predicare. caecis uisum. & captiuis
remissionem. & liberauit eos qui uelint confitentur
& qui uersant in ecclesia in qua uisio pacis est. congrega-
bo omnes gentes que credere noluerunt. & deduxit eos
in ualla iosaphat. Quod significantius iuxta ebra-
icam ueritatem grece dicit. κατὰ ἄνω. id est deorsum
& deducam. & de sublimibus ad inferiora dērahā. Simulq

considera quando incredulos quosq; uel aduersarias
 potestates. dñi ad iudicium prouocat & disceptat
 cum eis pro populo suo. Deducā inquit eas in uallem iosa
 phath. Quando autē credentes ad proelium cohortat
 & dicit. Suscitare robustos accedant accendant om̄s
 uiri bellatores consurgant & ascendant gentes in
 uallem iosaphath. Non discernere sed ascendere cohoe
 ratur. omnis enī qui uelut in ualle positus est que
 appellat iosaphath. idē dñi iudicium qui enī credit
 in dño non uelut ibiq; disputabit cum eis. non poten
 tentia maiestatis sed ratione. Veritatis eos conuincens
 qui partit sunt populū dī & hereditatē illius disperunt
 in nationibus ut seruos dī sibi seruire cōpellerent. Et
 tam illius diuiserunt multis eā in se erroribus separcen
 tes; ut alibi colerent iouē alibi iunonem & in uerua
 & febre & rubiginem. anubim & crocodillū & ibim
 octuas accipitres & cicomas; Sub his nominibus quon
 dā diuisus ē populū dī. Quae aduersarie nationes
 id est principes mundi istius & rectores tenebrarum. n̄
 solū diuiserunt sibi populū dī. sed posuerunt pueros in
 stabulū. ut uirilem cogere mutare naturā. De quib;
 & apostolus loquit. p̄pt̄ea tradidit illos in passionē ig
 nominē. Siquidem femine eorū inmutauerunt naturale
 usū in eū usū qui contra naturā ē. Similit̄ & masculi re
 licto naturali usū femine. accensierunt in desideriu suū in
 uicem masculi in masculos turpidinē operantes. & mer
 cedem quā oportuit erroris sui in semet ipsos recipientes.

Nec hoc fecisse contenta uendiderunt puellam puino ut bibe-
rent. & libidini pferent gulam. Que uniuersa iudei uaspa-
nitati que temporibus maxime adriani & iuxta litteram
implora ee comemorant. Sinau additum iudicu que scriptas
uoluerimus referre. dicimus omne quis saluat saluari in
aedesia siue in caelesti iherusalem. Et post qua iudei ur-
fuerit & iherusalem conuersa captiuitas. Tunc congregan-
dos & deducendos omnes in uallem iosaphat. & ibi discepta-
turum dominum cum eis. qui suum populum persecuti sunt. & diuiserunt
sibi hereditatem dei & disperserunt eos in nationibus. & super
terram illius miserunt sortem. Quod non solum super hereticis
debemus accipere. quibus dei populum diuiserunt. & eos faci-
cunt ee gentiles sed ad omne rigidum superbumque doctorem.
Qui sub nomine doctrine & sacerdotu dominant cleris & op-
primunt eos qui sibi subiecti sunt. Cuique fuerint negligen-
tes & scandalizauerunt unum de minimis & iam pueros ponunt
in prostibulum. siue tradunt meretricibus & puellas uendunt
luxurie & causa uoluptatis sue. quorum deus uenter est. & glo-
ria in confusione eorum uendunt puellas ut bibant unum.
Tradit autem adulescentes meretricibus & puellas uendit lux-
urie. Quis turpis luere gratia non corripit delinens.
Uerum quid uobis & mihiterras & sydon. & omnis terminus
palestinae nunquid ultione uos redditis mihi. Et sulcus
cimini uos contra me. cito uelociter reddam uicissitu-
dinem uobis super caput uestrum. Argentum enim meum & aurum
tulistis & desiderabilia mea & pulcherrima intulistis

inde lura urā. & filios uida & filios hierusalem uen-
 didistis filios grecoꝝ ut longe faceretis eos de finibus suis
 lxx. Quid mihi & uobis tirus & sidon. & omnis galilea
 alienigenarū. numquid rētributionē uos redtis mihi
 aut nam. In corde rētinētis aduersū me. hoc enim gre-
 cae significat. ἠὲ ἠὲ κωκεῖ τω. uelocit̄ & cito reddam
 rētributionē urām in capitibus uris. pro eo quod argentū
 meū & aurū meū tulistis. & electa mea & optima intu-
 listis in templā urā. & filios uida. & filios hierusalem.
 uendidistis filios grecoꝝ ut eiceretis eos de finibus suis.
 & hec iudei aduersum tirus. & sidonē & palestinos ter-
 minos. siue galileā alienigenarū. dici arbitrantur.
 Quod tempore captiuitatis iudeiceꝝ quando uicti sunt
 a romanis. dī populū psecut̄. Immo in populo dī ipsū
 dñm quip̄fuit populo. Secundum illud quod scriptū ē.
 Qui uos recipit. me recipit. Ergo e contrario qui psequit̄
 populū dī. ipsum dñm psequit̄ cuius ē populus. Reddam
 inquit uos que fecistis populo meo. Quia argentum meū
 & aurū idē uasa templi. & quicquid meo p̄ciosissimū.
 fuit candelabrarum aureū & mensā p̄positionis aureā.
 & duos cherubin aureos & p̄pitiatorium & phylax.
 & turibula aurea tulistis & consecrastis idolis uris.
 haec autē narrat historia chaldeos magis fecisse quia
 sa templi dñi posuerunt in templo. bel. unde p̄ ea
 baldasar potat in fi celis & st̄m regnū eius in medio
 p̄sasq̄ transfertur. Sed quia post diem dñi magnum

& horribilem hæc futura dicunt. quæ apostoli In resur-
rectione dñi interpretant & hebrei in futurū iudici
temp' differunt magis de romanis intellegendum quod
uer pisanus & titus romæ templo pacis edificato uasate
pli & uniuersa donaria. indelubro illius consecrarent.
que greca & romana narrat historia. Eo tempore
filii iuda & hierusalē nequaquā isst & decem tribuū
que usq; hodie in mædox urbibus & montibus habitant
uenditis filii grecorū ut exter minarent de simbus suis.
& omis urbis iudaica captiuitate complexus est. hoc illi
referunt ut ultionē sanguinis xpī & subuersionem
hierusalem. que iudicio accidit. Contra tīrū & sico-
nē paccidit se confirmet. Nos autē iuxta ceptā tropo-
logiam tīrū & siconē palestinos eos interpretemur.
Quidī populū coangustant & tribulant & coangus-
tantur. hoc enī tīrus in lingua rā resonat ut eum
uenentur in mortem. quod nom siconis indicat & bi-
benter sanguinē corruunt siue uoluntant in ceno qd
philistin galilea que significant. Uelocitē & cito resti-
tude is dñi. quod merent quia psecuti sunt eum.
Et argentum illius & aurū eloquia uidelicet scriptu-
rā & nouata id est sententias & omne quod in
desia pulchrum fuit. suis erroribus manciparunt.
herdicus quoscumq; deceperit & sua fecerit adorare
simulacra filios iuda & filios hierusalē. uendit grecis
siue gentilibus; Et eos de xpī anis. & hnicos facit

ut exterminentur de finibus suis. In quibus in xpo fue-
 rant perata. Et nequaquam In iudea & uertutis confes-
 sione. sed in gentium errore uersent. Que omnia & ad
 diem iudicii referre possumus. Non discrepante uin-
 dicta. Licet in tempore a superioribus discrepare ui-
 deant. In galilea in hebreo scriptum est. galiloth quod
 aquila ~~de iudice~~ firmachus terminos transtulit
 de iudice. id est tumultus harenarum. Referamus
 ad iudice palestine non ad galileam philistin que om-
 nino nulla est. Ecce ego suscitabo eos in loco in quo uen-
 didistis eos & conuertam retributionem uestram in caput
 uestrum & uendam filios uestrorum & filias uestras in manibus
 filiorum iuda & uenundabunt eos sabei genti longinque
 quia dominus locutus est. lxx. Ecce ego suscitabo eos de
 loco in quo uendidistis eos & reddam retributionem
 uestram in caput uestrum & uendam filios uestrorum & uendam
 filias uestras in manibus filiorum iuda & uenundabunt
 eos in captiuitate. genti que peulabe est quod dominus
 locutus est. Verbum hebraicum sabaim quod aq-
 la. & firmachus traiecit scriptum est transtulerunt
 septuaginta captiuitatem interpretati sunt. qd
 melior captiuos significat. Sabaim autem gens
 trans indiam dicitur de qua fuit & regina saba.
 que uenit audire sapientiam salomonis; de quibus
 esaias loquitur. & sabaim uiri excelsi ad te transi-
 bunt. unde & tu uenire phibetur. Dicente

uirgilio. Centumq; sabeo tunc calent arge. Licet qui
dam sabeos arabas suspicent; promittunt sibi ergo
iudei Immo somniant. quod in ultimo tempore congre
gent adno & reducant in hierusat. Nec hec felicitate
contenta. ipsudm suis manibus romanoꝝ filios &
filias asseruunt tradituru; ut uendant eos iudei n
psis & ethiopicis & ceteris nationibus que uicinesus
sed sabeis genti longissime quacdn locustussit.
& populisui ulciscatur Inuiriã. haec illi & nostri u
daizantes qui mille annoꝝ regnu in iudea sibi finib;
pollitent & aurem hierusalem & uictimarũ sangui
nem & filios ac nepotes & delicias Incredibiles. &
portas gemmarũ uarietate distinctas. Nos au di
camus quod suscitauit dñs post aduentũ suũ & cot
tidie suscitac & suscitaturus eos. quos uariis error
eduxerat de finibus suis. Pulcre que suscitabo ut
quasi iacentes & corruentes ut qui iacebant in he
rest. stent in ecclesia. Reddens hereticis quod fecerant
ut filios eoz & filias quos & in mysticis & in
carnalibus erudierant tradant in manibus filioꝝ
iuda In manibus eoz que ecclesiarũ principes existi
terunt & infructis amatura apostoli & habent
scutum & lanceã ueteris & noui instrumti. ut
cum caeperint filios eoz & filias. uendant sabeis
& faciant ee captiuos ut peal sint a finibus suis.
& ad meliora conuerse ecclesiasticis dogmatib;

incipiant eē subiecti. Clamate hoc ingentibus
 scificate bellū suscitare robustos accedant. As
 cendant omīs uiri bellatores. concedite arata urā
 in gladios & ligones in lanceas. Infirmus dicat quia
 fortis ego sum. Erumpite & uenite omīs gentes
 decircuitu & congregamini. Ibi occubere faciat
 dñs robustos suos. Lxx. p̄dite hęc ingentibus scifi
 cate bellū suscitare pugnatōres adducite & ascen
 dite omīs uiri bellatores. Concedite arata urā in
 gladios & falces urās in lanceas. fortis dicat quia p̄ua
 leo ego. Congregamini & introite omīs gentes p̄
 circuitū. & congregamini illuc mansuetus sit pug
 nator. Locus iste dupliciter intellegit̄. quidam enī
 arbi trant̄ hęc scīs gentibus p̄dicari ut p̄parentur
 ad bellū. & p̄populi dī dimicent ut omnia instrum̄ta
 agri culture in gladios lanceasq; conuertant. ut in
 firmus dicat se eē robustum. & ueniant omīs decir
 circuitu & in castram dñi congregent̄. Maxime qui
 iuxta septuaginta sequitur. mansuetus & mitis sit
 pugnator iuxta illud quod in paralippo non scrip
 tum est. & trans iordanē de ruben & gath. & dimi
 dia tribu manasse in omnibus uasis bellicis cen
 tū uiginti milia. Omīs isti uiri bellatores parati
 ad pugnam mente pacifica. Nos eē uoluntate imi
 tatores uerē dauid de quo legimus. Orem̄to dñe
 dauid & omīs mansuetudinis eius. & ipse loquitur

In euangelio. discete a me quia humilis sum & mitis
sive mansuetus. Viros quoque eos intellegi uolunt.
qui destruentes initia paruulorum ad perfecta & aetatis ro-
bur accesserunt. & omne studium quo prius animarum
suarum exercebant agros ad necessitatem pelu contu-
lerunt. Nobis autem hebreorum opprimone sequentibus.
uiderunt esse contrarium. Ideo & gentes aduersarie
isrl. parantur ad pugnam & aratra sua ligonesque uel fal-
falces in gladios lanceasque commutant. Et infirmus
robustum se esse dicit. Erumpuntque & ueniunt decircu-
itu & contra domini exercitum congregantur. Ut occu-
bere faciat dominus robustos eorum & intellegant sedo
aduersante superatos. haec iuxta litteram sibi isrl
miserabilis respicitur. Nos iuxta coeptam tropo-
logiam & gentes demouimus & eos qui cotidie con-
tra ecclesiam dimicant. & in ultimo qui sub anti christo
aduersus fidei dominum pugnatu sunt accipere possu-
mus. qui decircu congregantur ut pereant. Con-
surgant & discedant in uallem iosaphath. quia
ibi sedabo ut iudicem omnes gentes in circuitu mit-
tite falces quod maturum mensis. Uenite & descen-
dite quia plenum est torcular exuberant torcularia
quia multiplicata est. malitia eorum. Lxx. Consur-
gunt & ascendunt. omnes gentes in uallem iosaphath
quia ibi sedabo ut iudicem omnes in circuitu. E mi-
tite falces quod adest uindemia. Introite & calcate

quia plenum ē torcular & redundant torcularia
 quia replētā mala eorū. & hec iuxta superiorem sensū
 intēprētā bifariā. Alu enī gentes ascendere in uallē
 iosaphath que intēprētā dñi iudiciū. & sedere ibidē
 ut di iudicē omīs gentes. que decircuitū ueniunt. in
 bonā partē intellegunt. quod scilicet scī contra dī ad
 uersarios congregentur & mittant falces suas ut ma-
 turā hostium messēs demetant. & ueniant atq; des-
 cendant. Cadentq; torcularia quia sit uindemia.
 & intantum musta exuberent. ut torcularia capere
 non possint. & ut sciremus quē sit uindemia plenumq;
 torcular intulisse multiplicata est malitia eorum.
 hāc dubium quē eos significet qui contra dñm con-
 gregati sunt. Alu aū consurgentes conuenire in
 uallē iosaphath. & sedere dñm ut omīs iudicē nati-
 ones. Ideo asserunt ut parent se & assumant uniuersa
 arma pugnantium. Et ualde iosaphath. dñi falcibus
 demōntur. Uenisse enī contra eos templū iudiciū
 & intantum eorū creuisse mala. ut dī uincerent patientiā.
 Nā & amorrhæi tunc expulsisunt. quando expletā
 peccata eorū. Iudei istum locum ad gog & magog
 gentes se uisimiles referunt. De quibus & supra dix-
 imus arbitantes ultimo tempore quando iherusa-
 lem fuerit instaurata sub mille annorū imperio con-
 tra dī populum eē uenturos & in uallē iosaphath
 que ad partem orientalem templi sita est esse

seruituras. Aduenisse enim tempus occisionis earum
& effundendi sanguinis stare uindictam. Populi po-
puli in ualle concisionis quia iuxta est dies dñi in ual-
le occisionis. Sol & luna^{ob} tenebrati sunt. & stelle re-
traxerunt splendorem suū. Lxx. sonitus auditi sunt
in ualle iudicii. Sol & luna obtenebrabunt. & stelle
& stelle occidere ficient splendorem suū. In eo loco
ubi nos posuimus. populi populi & septuaginta tran-
stulerunt sonitus ex auditi sunt. In hebraico scribitur
amomim. amomim. quod utiq; multitudinem
& turbas eorum qui iudicandi sunt. Non strepit
dum sonitumq; significat. Rursum ubi nos diximus
in ualle concisionis sequentes trans lationē aquile
& smachi & quinte acclitionis septuaginta &
theodotio the di chicer the. & pice wt. Idē ex cause
& iudicii. transtulerunt. Pro quo in hebraico scriptum est.
haurus. quod hebrei non solum haurus. sed aurum in
paxatur. quos salicē in ualle iudicii qui suscipiantur ge-
hennē. ex coctis sordibus peccatorum. purum aurum
remaneat. Idcirco aū gentium de quibus supra diximus in
ualle iudicii siue concisionis populi congregantur ut in-
ter ficiant & corruant & ad dño iudicentur. Cuius memore
diei. & tormenta peunitium. ne sol quidem & luna astraq;
& cetera poterunt intueri. sed & rahent fulgorem suū
& seueritatem iudicantis. Reddentesq; unius cuiusq; opus
in caput suum aspicerē non audebunt. Non quo in clemen-

ti orasint dñi iudicia sed quo omnis creatura in tormentis alioꝝ
 de suo iudicio p̄mescat. Et dñs de sion rube & de hierusalem
 dabit uocem suā. Et mouebunt̄ caeli & terre & dñs spes populi
 sui & fortitudo filiorum israhel & sc̄i & is quia ego dñs dñs ur̄ ha
 bitans in sion monte sc̄omeo & erit hierusalem sc̄a & alieni non
 transibunt per eam amplius. Lxx. dñs. aũ de sion clamabit
 & de hierusalem dabit uocem suā. Et mouebitur caelum & ter
 ra & dñs parce & populo suo & confortabit filios israhel & sc̄i & is
 quia ego dñs dñs ur̄. habitans in sion monte sc̄omeo & erit hieru
 salem sc̄a & alienigena non transibit per eam amplius. Cum
 solis & lune cuncta q̄ umq; stellarum splendor tenebris fuerit
 commutatus. dñs de sion instat̄ leonis rugiōe siue clamabit.
 & tam excelsa uox eius erit atq; terribilis. ut caelorum cardi
 nes & terrarum fundamenta quatiantur. Cumq; tam se
 uerus in eos fuerit qui puniendi sunt. Er̄it clemens erga
 populum suū & dabit eis fortitudinem qui appellantur filii
 israhel. Mens scilicet cernens dñm uel. ē̄ erit t̄c̄ ē os. quem
 nos rectissimum dñi dicere possumus. Qui non ambulauerunt
 per prauas semitas. sed gradientes in uia x̄pi omnia recta
 fecerunt. Tunc scient & hi qui punientur & illi qui assum
 tur in gloria quod dñs habitet̄ in specula sua sion. In x̄po
 monte sc̄o suo. Sive in eo qui se dignum dñi habitaculo pre
 parauit. Tunc erit sc̄a hierusalem. uisio pacis. a quo & salo
 mon nomen accepit. & alieni non p̄transibunt per eam amplius.
 Alienos uel demones atq; peccata de quibus p̄ph̄sa loquit̄.
 ab alienis parce seruetur. que nequaquā ultra in nob̄

uā repperient si habuerimus dī pacem & cor nostrum aduer-
sarius non patuerit. haec iudei & nostri ut diximus iudei
antes ad mille annos fabulā referunt quando putant
xpm habiturum in sion & in iherusalem aurea atq; gem-
mata scōrum populos consecrandos ut qui in isto scō op-
pressisunt ab uniuersis gentibus. In hoc eodem cunctis
imperent nationibus. Et erit indie illa stillabunt mon-
tes dulcedinem & colles fluent lacte & per omnes riuos
iudee ibunt aquae lxx. & erit indie illo stillabunt mon-
tes dulcedinem & colles fluent lacte & om̄s emissiones
iudee fluent aquis. habitante dño in sion & in monte scō
suo quando nullus p̄ iherusalem scām p̄transire temptaue-
rit alienus quicūq; in ea mons fuerit ad ex celsa puenit
dulcedine & melle succabit & stillabunt ex eo gratiae
spiritalis de quibus p̄ph̄ta loquit̄. Quā dulcia guttō
simeo eloquia tua super mel orimeo. Quia autem inferior
montibus est & nec dum ad p̄fectionis culmen ascenderit.
uocabitur collis & fluent deo riuus lactis. quibus riuus
in xpō nutritur infantia & aquarum flumina quae de
uentre suo dñs manare testatus est. Omnes enim riuus
siue emissiones iudea implebuntur. Aquas uitae & nihil
in eis siccum erit. Sed undantibus cunctis gratia spiritali.
Et fons de domo dñi egredietur & irrigabit torrentem
spinarum. Pro torrente spinarum septuaginta transtu-
lerunt torrentes funiculoq; Idē x̄o p̄cc̄i. quod aut
funiculus significat. aut iuxta egyptios mensuram

certa tineris. Psalmista dicente. semitā meā & funiculū
 tu. Inuestigasti. Inmilo enim. flumine siue intriuus eius.
 solent naues trahere. Certa habentes spatia queappel
 lant funiculos. ut labori. defessorū. recentia trahentiū
 colla succedant. nec mirum si uia quęq; gens certa uia
 rum spatia suis appellat nominibus. cum & latini mille
 passus uocent. & galileus & persepva sangas. & rasta.
 uniuersa germinua. atq; in singulis nominibus diuerra
 mensura sit. haec propt̄ satis exuberent. Egiptus in
 dissolutione erit & idumea in desertum perditionis. pro
 quod inque egerunt. In filios iuda. et effuderunt sangu
 nem innocentem in terra sua. Lxx. Egiptus in pditione
 erit. & idumea in campum desolationis. ppt̄ iniquitatem
 filioꝝ iuda. pro eo quod effuderunt sanguinem iustū
 in terra sua. Et in hoc loco iudei grauissimo sōno dor
 miunt. In ultimo tempore quando non xpm̄ sed anti
 xpm̄. suscepturi sunt. uindictam suam in egiptios qui
 uicini sunt & in romanos quos interpretatur idumeos
 spe uanissima confingentes. ut uidelicet pharao &
 omnis eius exercitus quiper quadringentos & triginta
 annos populum dī captiuū tenuit. In mari rubro sub
 mersum est. sic & iā romani que eodem annoꝝ spatio
 iudeos posses surisunt ultione dñi deleantur; hoc
 illi spe sibi cassa promittant. Neq; enī possunt ex
 ponere. quare cum tior be tante sint nationes. Dux
 sole egiptiorum. & idumeorū exp̄unt. ad poenā.

Aut cur iudumeis intellegantur romani. Cum eadem
licentia mentiendi. ediuerso possimus. asserere. subidi
meorum uocabulo uel psas. uel elamitas. uel francos. &
tamannosq; & gentes alias significari. Nos aut dicamus
tempore domnice resurrectionis uel die iudicii. Utrūq;
iudicii. recipimus & egyptum & iudumeā. In eo quod egyptus
& iudumea sunt destruendos; egyptus dicitur.
mesram. quod int̄p̄ixatur. id est scōs dī persequens
& tribulans. Iudumea terrena & ruenta. Quicumq;
igitur dī populum p̄secutus ē & terrenis uacauit ope
ribus. & multitudinē delictorū cotidie funderit san
guinē innocentem eorū salicōs quos decipit erit imper
ditionem: ut animas quoq; martirum sub altaria
clamare cognouimus. Usque quod nē sēs & uerus
non iudicas & iudicas sanguinē nrōrū. de his qui habi
s tant in terra. & iudea in x̄ernū habitabitur & hie
s iusalem in generationē & generationē; & munda bo
s sanguinem eorū quem non munda uerā. & dñs cōmouebit
s in sion. Lxx. Iudea aut in x̄ernū habitabit & in hie
s iusalem in generationē & generationē; Et requiram
s sanguinem eorū in ultumq; eē non patiar. & dñs habi
tabit in sion. Non utiq; hęc iudea in x̄ernū habitabit
quam uidemus eē desertā. Non ista iherusalem cu
ius ruinas cernimus. Sed illa iudea cuius filie ex
ultauerunt & locatesunt in omnibus iudicis dñi.
& iherusalem de qua in fine quinquagesimi sp̄almi

legimus. Benigne fac dñe in bone uoluntate & uasione
 & edificentur muri iherusalē. In hac p uincia confessio
 nis & glorie & in hac urbe in qua pax dñi cernitur erit
 aeterna habitatio. Non in unā uel tres uel plures gene
 rationes. sed in generatione & generatione. hoc ē in
 in duabus generationibus eoz quide iudeis & de gen
 tibus crediderunt. et mundabit dñs sanguine omniū
 peccatoz quem prius non mundauerat ut mundet in
 euangelio quos in lege peccantes in mundos reliquere
 rat. Ideo enim concludit omnia sub peccato ut omni
 um miseretur. Siue ulciscetur seruoꝝ suoꝝ sanguine
 quem in martirio p nominis confessione fuerant, &
 dñs commemorabitur in sion de qua scriptum est. Funda
 menta eius in montibus scis diligit dñs portas sion sup
 omnia tabernacula iacob.

Micheas In quem nunc cōmentarios dictare cupio
 in ordine. xii pphēarū secundum septuaginta
 inter pphēas tertius est. secundum hebraicā
 ueritatem sextus. & sequit iouam pphēam
 qui succedit abdie atq; ita fit ut tertius sit amos & io
 hel. secundus post osee qui apud homines primus est
 Et go quasi in corde uoluminis potius. debet profun
 da continere misteria & sermo dñi qui semp descendit.